

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA**

KATEDRA LITURGICKÉ TEOLOGIE

**JEDNOTA MUSICA SACRA 1993–2012
A
P. PhDr. KAREL CIKRLE**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:

Mag. Art. Ondřej Můčka

Vypracovala:

Pavla Švestková

OLOMOUC 2013

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem přitom pouze uvedené prameny a literaturu.

V Brně dne 15. dubna 2013

Pavla Švestková

Děkuji Mag. Art. Ondřeji Múčkovi za odborné vedení, ochotu a vstřícný přístup. Zvláštní poděkování patří otci PhDr. Karlu Cikrlemu, který mi poskytl potřebné informace a materiály ze svého soukromého archivu. Dále bych chtěla poděkovat paní Svatavě Holíkové-Barákové, která mi vždy pohotově vyhledala veškerou potřebnou dokumentaci, nezbytnou pro napsání této práce. Také děkuji panu Bc. Jiřímu Mílotovi za vstřícnost a zázemí, které mi při každé mé návštěvě sídla jednoty Musica sacra poskytl.

ANOTACE DIPLOMOVÉ PRÁCE

1. Název práce: Jednota MUSICA SACRA 1993 – 2012 a P.PhDr. KAREL CIKRLE

2. Jméno a příjmení: Pavla Švestková

3. Katedra: Liturgické teologie

4. Obor: Křesťanská výchova

5. Vedoucí práce: Mag. Art. Ondřej Múčka

6. Počet stran: 75

7. Počet příloh: 4

8. Rok obhajoby: 2013

Abstrakt

Klíčová slova: chrámová hudba, liturgie, varhany, varhaníci, kantor, chrámový sbor, výchova, vzdělávání, přednášky, kurzy, setkání, přehlídky, archiv hudebnin, vydavatelská činnost, kancionál.

Práce má dvě části. První popisuje okolnosti založení a historické souvislosti vzniku jednoty Musica sacra a dále se věnuje její samotné činnosti v letech 1993–2012. Obsahuje přehled pravidelných akcí, které se konají každoročně. Jsou to ekumenická setkávání dětských sborů s názvem „Setkání“, setkávání chrámových sborů „Sborování“, „Svatocecilská setkání“ a zájezdy za varhanami. Pozornost je věnována i vydavatelské činnosti jednoty Musica sacra.

Součástí práce je také přehled všech vzdělávacích aktivit uspořádaných ve výše uvedeném období. Jednota Musica sacra vede archiv hudebnin, který je službou chrámovým sborům a jejich kantorům. Vydává vlastní periodikum Zpravodaj JMS.

Druhá část této práce je věnovaná osobnosti PhDr. Karla Cikleho, který je duchovním otcem jednoty Musica sacra. Otec Cikle stál u založení JMS v roce 1993 a byl jejím předsedou až do roku 2010. Jeho osobnost je s jednotou Musica sacra neodmyslitelně spjata.

Abstract

Key words: church music, liturgy, organ, organists, cantor, church choir, education, lectures, courses, meetings, shows, music archive, publishing, Hymnal.

The work has two parts. The first part describes the circumstances of foundation and historical context of Musica Sacra Union and its activities in 1993 – 2012 are described as next. The work includes a summary of the regular events that are held annually. They are ecumenical meeting of children's choirs "Setkání", meetings of church choirs "Sborování", "Svatocecilská setkání" and tours for organ. Attention is also paid to the publishing of union. The work also includes an overview of all educational activities organized in the above mentioned period. Union maintains an archive of music, which is considered as a service to the church choirs and their cantors. Union publishes its own journal "Zpravodaj JMS".

The second part is dedicated to personaity of PhDr. Charles Cikrle, who is the spiritual father of Union Musica Sacra. Father Cikrle stood at the foundation of JMS in 1993 and was its chairman until 2010. His personality is inextricably linked to the Musica Sacra Union.

Obsah

Úvod	8
1. Jednota Musica sacra	10
1. 1. Obecná Jednota Cyrilská a její časopis Cyril	11
1. 2. Jednota na zvelebení církevní hudby na Moravě.....	14
1. 3. Společnost pro duchovní hudbu	15
1. 4. Duchovní hudba v církevních dokumentech	16
1. 5. Z historie liturgické hudby – gregoriánský chorál.....	18
1. 6. Varhanická služba a osobnost varhaníka (kantora)	19
1. 7. Slovo Papeže Pavla VI. umělcům.	20
1. 8. Založení jednoty Musica sacra	22
1. 9. Správní orgány jednoty Musica sacra.....	23
1. 10. Činnost jednoty Musica sacra v letech 1993 – 2012	25
1.10.1. Varhanické kurzy, semináře, školení.....	26
1.10.2. Dílčí číselné vyhodnocení počtu nositelů kvalifikačního vysvědčení z roku 2006 od předsedy JMS Karla Cikrleho	31
1.10.3. Lektoři varhanických kurzů.....	32
1.10.4. Ekumenická setkání dětských chrámových sborů „Setkání“	33
1.10.5. „ Setkání“ 1993 – 2012	35
1.10.6. Chrámové sbory, přehlídky chrámových sborů „Sborování“	38
1.10.7. Archiv hudebnin	44
1.10.8. „ Svatocecilská“ setkání	45
1.10.9. Zájezdy za varhanami.....	48
1.10.10. Významné koncerty uspořádané JMS v letech 1993 – 2012	50
1.10.11. Vydavatelská činnost.....	51
2. P. PhDr. Karel Cikrle	55
2. 1. Formace a vzdělání	55
2. 2. Kněžská služba	56
2. 3. Pedagogická činnost	56

2. 4. Hudební aktivity	57
2. 5. Karel Cikrle a jednota Musica sacra	58
2. 6. Z myšlenek otce Karla Cikrleho	58
Závěr.....	61
Seznam pramenů a literatury	62
Seznam použitých zkratk	65
Seznam příloh	66

Úvod

V letošním roce slaví brněnská jednota Musica sacra 20. výročí od svého založení. Tato práce popisuje a částečně i hodnotí dvacetiletou činnost skromné, ale pro chrámovou kulturu, nezastupitelné instituce, která si vzala za své zvelebit církevní hudbu. Osobnosti, které stály u jejího zrodu, dokáží nejlépe zhodnotit, jaké byly před dvaceti lety vize a plány, co se uskutečnilo a co zůstalo pouze v představách. V roce 1993 několik let po skončení totalitního režimu, kdy církev svobodně vydechla, byly představy zakladatelů jednoty jistě optimistické, plné ideálů a nadšení. Taková byla i odezva. Svědčí o tom krásné a bohatě zastoupené ekumenické přehlídky dětských sborů „Setkání“ a nadšené „Sborování“, také vzrůstající počet členů jednoty, kteří využívali jejich služeb obzvláště v nabídce kvalitních notovin pro liturgickou hudbu provozovanou v kostelích a chrámech celé České republiky. Varhaníci a chrámoví hudebníci dostali příležitost setkávat se a v neposlední řadě se vzdělávat.

Je ale zákonitostí světa, že všechno je v pohybu. Mění se lidská společnost, lidé dostávají jiné příležitosti a možnosti a duch naší doby (nutno říci, že ne vždy kladný) ovlivňuje veškerou lidskou činnost. To poznamenává i práci jednoty Musica sacra. Některé její činnosti např. setkávání dětských chrámových sborů nejsou již tak vyhledávané. Zájezdů za varhanami se zúčastňují jen menší skupiny nadšenců a členové jednoty nevyvíjejí takovou aktivitu jako před lety. Přes to všechno není důvod ke smutku. Jednota Musica sacra žije. Dále organizuje varhanické kurzy a semináře, zajišťuje vzájemná setkávání kantorům a všem chrámovým hudebníkům, stará se o přehlídky chrámových sborů a vede archiv hudebnin. Kdo viděl zpracované kancionály, sbírku „Zpěvy mezi čteními“ nebo sbírku žalmů Zdeňka Pololánika a další publikace, musí být nadšen neobyčejným tvůrčím a nezištným úsilím jejich autorů.

Je třeba také vyzvednout odbornost osobností stojících v čele jednoty. Jmenujme zde alespoň ty nejvýznamnější. P. PhDr. Karel Cikrle, dlouholetý předseda a odborník v oblasti liturgie, liturgické hudby a teologie, profesor PhDr. Jiří Sehnal, CSc., celosvětově uznávaný odborník na dějiny hudby v období baroka a na dějiny varhanářství, Mag. Art. Ondřej Můčka, diecézní organolog, absolvent studia katolické chrámové hudby na vysoké škole v Grazu, MgA. Petr Kolař, katedrální varhaník a ředitel kůru katedrály Petra a Pavla v Brně, PhDr. Willi Türk, trvalý jáhen, pedagog na pedagogické fakultě v Brně, učitel na Základní umělecké škole ve Znojmě, Pavel Hamřík, ředitel ZUŠ se zaměřením na církevní hudbu

v Brně a ještě mnoho dalších, zde nejmenovaných osobností, kteří zaštiťují správné směřování jednoty Musica sacra v oblasti liturgické hudby a chrámové kultury. Zajišťují jí čestné místo mezi institucemi ve službách katolické církve.

1. Jednota Musica sacra

Jednota Musica Sacra (dále jen JMS) není první institucí, která se zvelebováním liturgické hudby zabývá. Lze říci, že ve své činnosti navazuje na tradice ceciliánské reformy z poslední čtvrtiny 19. století.

„Ceciliánské hnutí je pro liturgickou hudbu 19. století charakteristické. Cecilianismus chtěl dosáhnout obnovy liturgické hudby takto:

- 1. obnova gregoriánského zpěvu*
- 2. vzkríšení klasické polyfonie 16. století*
- 3. nová díla se měla přizpůsobit tomuto stylu, přednost mají skladby a capella*
- 4. zakládání reformních sborů, institutů, hudebních škol a kursů*

Ceciliánské hnutí bylo institucionalizováno založením Všeobecného německého ceciliánského sdružení v roce 1868.¹

V návaznosti na toto hnutí byla v České republice v roce 1873 v Praze P. Ferdinandem Josefem Lehnerem založena Obecná Jednota Cyrilská (Cyrilisté), jejímž hlavním cílem bylo obnovit duchovní hudební kulturu v chrámech a kostelích a vrátit duchovní hudbě její prvotní význam - v součinnosti s liturgií být k Boží oslavě.

O několik roků později, v roce 1881, založil Leoš Janáček v Brně Jednotu na zvelebení církevní hudby na Moravě, o které je možno říci, že je předchůdkyní dnešní Jednoty Musica Sacra.

Paralelně s JMS působí v Praze také Společnost pro duchovní hudbu. Tato organizace má však jiný směr svého působení, jak bude uvedeno dále.

---

¹ Kunetka. F. Stručné dějiny hudby a zpěvu v liturgii, CMBF Olomouc 1989

1. 1. Obecná Jednota Cyrilská a její časopis Cyril

V roce 1868 vznikla v Regensburgu iniciativa, která dostala název Ceciliánská reforma.

V září 1873 se sešli čeští zastánci této reformy v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Praze-Karlíně. V čele těchto reformátorů stál P. Ferdinand Josef Lehner.² Na schůzce bylo dohodnuto, že po vzoru německé společnosti Allgemeiner Caecilienverein bude v Čechách založena společnost s názvem Ceciliánská jednota. Tento spolek byl ale rakouskými úřady brzy zakázán. Přesto Ferdinand Josef Lehner začal vlastním nákladem vydávat časopis Cecílie, který podporoval snahy o zvelebení chrámové hudby. V roce 1875 založil P. Lehner Křesťanskou akademii se samostatným hudebním oborem. Stanovy této instituce byly úřady schváleny. Jejich ústředním listem se stal časopis Cecílie, který byl následně přejmenován na časopis Cyril a Ceciliánská jednota na Jednotu Cyrilskou.³

Toto hnutí se velice rychle šířilo. První Cyrilská jednota byla ustanovena v roce 1880 v Hodoníně a následně se rozšířila do 110 farností v Čechách. Pro toto hnutí se angažovali i mnozí skladatelé chrámové hudby. Jmenujme zde alespoň některé: J. Förstra, K. Steckera, F. Musila, V Říhovského a další.⁴

Cyrilské jednoty měly velký význam pro zvýšení úrovně chrámové hudby i pro šíření hudebního vzdělání i do nejmenších farností.

Následující odstavec je doslovným opisem blahopřání Cyrilské jednoty datovaný 5. března 1993.

„S mimořádnou radostí jsme uvítali pozvání na Vaši ustavující schůzi. I nám leží na srdci úroveň liturgické hudby.

Cyrilská jednota pečovala vždy o důstojný liturgický zpěv v chrámech. Její stoletá tradice, schválená apoštolským stolcem již v minulém století, byla v našich zemích v době náboženského útlaku zrušena v r. 1953. Po druhém vatikánském koncilu jako organizace pro církevní hudbu doporučovaná Svatým stolce ve smyslu článku 25. „Musicam sacram“

---

² P. Ferdinand Josef Lehner, 6. 6. 1837 Rokycany – 1. 3. 1914 Praha, Papežský komoří, historik výtvarného umění, člen České akademie. Od roku 1865 farář v Karlíně. Zakladatel a předseda Obecné Ceciliánské Jednoty a vydavatel časopisu Cyril. Založil též časopis Method věnovaný výtvarnému umění. Zasloužil se o záchranu Anežského kláštera v Praze. Svůj majetek a knihovnu odkázal Karlově univerzitě v Praze, aby na Filosofické fakultě založila ústav dějin umění.

³ Srov. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Cyrilsk%C3%A1_jednota [citováno 2012-10-10]

⁴ Srov. Kunetka, F. *Stručné dějiny hudby a zpěvu v liturgii*. CMBF Olomouc, 1989.

obnovila činnost. /Schvál. MINIST. VNITRA 11. VI. 1992/.Tato Cyrilská jednota Vám srdečně blahopřeje k zahájení činnosti a vyprošuje Vám ustavičnou přímluvu sv. Pia X.

Víme, jak mnoho je třeba obětavých činovníků k povznesení církevní hudby, proto se těšíme na eventuelní spolupráci.“⁵

V souvislosti s Obecnou Jednotou Cyrilskou je nutné si blíže povšimnout i jejího periodika s názvem Cyril. Tento hudební časopis byl vydán v 73 ročnících a během své existence vystřídal několik titulů. V roce 1874 poprvé vyšel jako časopis Cecílie, dále byl jeho název změněn na Cyrill a nakonec se s názvem Cyril stal oficiálním periodikem Obecné Jednoty Cyrilské. Ve svém podtitulu nesl název „Časopis pro posvátnou hudbu a liturgii“. 73 ročníků tohoto časopisu má velkou kulturně historickou vypovídající hodnotu až do dnešních dnů. Cyril dokumentuje atmosféru doby, podává zprávy o historických událostech, přináší diskuse nad problémy, které se týkaly duchovní hudby a proměn názorů na ni během let. Vypovídá o názorových střetech generací v kontinuitě sedmi desetiletí. Je zde také zachycen vztah Cyrilské Jednoty k mladším a menším hnutím, které se také snažily o udržování chrámové a duchovní hudby, jako je například Schola Cantorum založená v roce 1939 nebo Spolek pro pěstování staré vokální hudby založený roku 1945. Časopis Cyril je dodnes inspirací a zdrojem odborných informací pro chrámové hudebníky, muzikology a hudební badatele.

V roce 2006 vzniklo na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze oddělení digitalizace pramenů a všechna jednotlivá čísla 73 ročníků časopisu Cyril byla převedena do elektronické podoby. Takto bude toto historické a kulturní dědictví trvale zachováno pro budoucí generace.⁶

Pro dokreslení představy o ušlechtilosti myšlenky pečovat o duchovní hudbu provozovanou v chrámech a kostelích zde příkládám článek z 1. čísla časopisu Cecílie z 15. ledna 1874. Jeho autorem je P. František Josef Lehner. Je z něj patrné, že P. Lehner vládl vzletným slovem a jeho vyjádření o důležitosti duchovní a liturgické hudby je natolik krásné, že předstihne kterýkoliv oficiální církevní dokument.

„Má-li hudba církevní vytknutého účele dosíci a nemá-li jménu svému nevěrnou býti, nutně se vyžaduje, aby jako ostatní umění církevní co člen do velikého organismu vřaděna a

---

⁵ Dostupné archiv JMS

⁶ Dostupné z: <http://cyril.psalterium.cz/?a=3> [citováno 2012-10-10]

autoritě církevní podřízena byla. Není obavy, že by tím s výsosti vlastní sestoupiti, neb jakýmkolivěk způsobem snížit se měla.

„Naopak! Církev ctí hudbu způsobem obzvláštním a povznáší ji na výšinu, na jakou by bez Církve nikdy nebyla vyšinula se. Co Církvě jest nejsvětějšího, nejvznešenějšího — bohoslužba, oběť, hudbě ^{církevní} odevzdala k oslavě a jakkolivěk nevyklučuje též ostatní umění, vykázala přece hudbě církevní místo nejvznešenější. Prostřednicí mezi Bohem a člověkem, Církvě jest jednak mluvit s Bohem, jednak mluvit s člověkem. Obrací-li se k člověku, užívá obyčejně mluvy neb umění stavitelského a výtvarného, rozmlouvá-li však s Bohem, modlili se pěje. Zpěv chrámový jest nejslavnějším tvarem modlitby církevní.

„Kristus učil kdysi apoštoly modlitbě. „Modlíte se,“ pravil, „nemluvte mnoho, jako pohané, nýbrž rcete: Otče náš, jenž jsi na nebesích.“ Otčenáš jest pravzorem modlitby, každá prosba, která před trůnem Hospodinovým milostivého vyslyšení dojiti má, v Otčenáši více neb méně se zahrnovati, neb alespoň s ním souhlasiti musí; všeliká pravá modlitba jest zajisté toliko variací Otčenáše.

„Však jako modlitba má též i hudba chrámová v Církvě katolické pravzor. C h o r á l j e s t j e j í m O t č e n á š e m. Všelická pravá hudba církevní má tedy býti pouhou variací chorálu; Um církevnější snad jest, čím bližší jest chorálu, čím více však se vzdaluje od chorálu, tím více výbornosti pozbývá.

„Posledního věku hudba církevní krásný úkol však ze zřetele pustila; mluvila ještě sice k člověku uměle, ale nedovedla již posouditi, kterak s Bohem mluvit dlužno; řeč její byla velmi krásnou deklamací, ale modlitbou nebyla. Nezaslíte, když vzhledem ku poblouzení a zlořádu dovolím si poukázati na známé podobenství v evangeliu.

„Církev má totiž dvě dcery, jimž dala určení, aby oslavovaly služby Boží. Starší dcera, vzavši původ z večeradla Jerusálémského, jest liturgie; druhá jest zpěv církevní, rovněž až do prvních věků křesťanských dosahující. Mladší dcera vzala od matky podíl, opustila mateřský dům, sloužíc světu a smyslnosti. Uprostřed bídy však vzpomínala konečně na předešlé věky, poznala vlastní poblouzení a pravila sama u sebe: Vstanu a navrátím se k matce a vyznám: Matko! Zhřešila jsem před tebou a před dvorem nebeským.

„Návrat hudby církevní umožniti a kroky její urychliti jest účelem Jednoty Ceciliánské. Církev, matka, jsouc plna radosti nad návratem ztracené dcery, s otevřenou náručí v ústrety jí přichází. Starší dcera, liturgie, nenásleduje příkladu staršího bratra v evangeliu, nehněvá se pro lásku matky, nýbrž raduje se, že opět spojena jsouc s

navracenou sestrou, oslavovati lze katolickou bohoslužbu.“⁷

1. 2. Jednota na zvelebení církevní hudby na Moravě

Jednota Musica sacra navazuje ve své činnosti na Jednotu na zvelebení církevní hudby na Moravě. Založil ji v roce 1881 Leoš Janáček společně s významnými osobnostmi z kruhů brněnského duchovenstva a šlechty. Byli to: kardinál Bedřich z Fürstenbergu, arcibiskup olomoucký, hrabě Jindřich Belrupt-Tissac, přisedící zemského výboru, velkostatkář Haupt-Buchenrode, kanovník P. Dr. František Zeibert a konzistorní rada P. Anselm Rambousek, pozdější opat starobrněnského kláštera, profesor a skladatel Dr. Josef Chmelíček advokát z Bučovic, Dr. Josef Illner, hudební nadšenec. Do této skupiny také patřil Emilián Schulz, ředitel učitelského ústavu, s jehož dcerou Zdenkou se Janáček krátce nato oženil.⁸

C. k. místodržitelství schválilo stanovy Jednoty na zvelebení církevní hudby na Moravě 4. 6. 1881.⁹ Hlavním počinem této Jednoty bylo založení varhanické školy, která měla být vzdělávací institucí pro varhaníky, zpěváky a hudebníky působící na kostelních kůrech. Leoš Janáček se stal prvním ředitelem a stál v jejím čele až do roku 1920. V roce 1919 se škola rozštěpila. Jedna část vytvořila základ státní konzervatoře, kde dokončovali své vzdělání i absolventi varhanické školy a druhá zůstala dál školou Jednoty pro zvelebení církevní hudby na Moravě. Po roce 1945 zřizuje Jednota novou školskou instituci nazvanou „Tříletý varhanní kurs Musica sacra“. Kromě ředitele zde vyučovalo devět učitelů a vyučování bylo každodenní. Tato aktivita pod vedením Karla Hradila¹⁰ byla totalitním režimem potlačována, až se stala samostatným oddělením Lidové školy umění Jaroslava

---

⁷ Časopis Cyril 1874/1

⁸ Srovnej DOLEŽALOVÁ, F. Tradice a poslání varhanické školy v Brně. Brno 2000. 26 s. Diplomová práce na Univerzitě Palackého v Olomouci na katedře liturgiky. Vedoucí diplomové práce Ing. Mgr. Jan Kupka.

⁹ Tamtéž str.

¹⁰ Karel Hradil (1910–1979) po ukončení studií varhaník v Brně-Židenicích, následně u sv. Jakuba, pedagog na brněnské konzervatoři, sborový dirigent mužského pěveckého sboru OPUS při ONV Brno-venkov, který se spojil s pěveckým sdružením Foerster, jež dlouhá léta vedl. Založil a vedl pěvecké sdružení Krásnohorská a spolupracoval s blanenským pěveckým sborem Rastislav. Byl předsedou Unie českých pěveckých sborů. Po jeho smrti na počest vynikajícího sbormistra byla udělována dirigentům jihomoravské oblasti Cena Karla Hradila.

Kvapila a následně zcela zanikla. V roce 1951 byla zrušena i Jednota na zvelebení církevní hudby na Moravě. Budova varhanické školy byla spolku odebrána a dána do užívání hudebně-historickému oddělení Moravského zemského muzea v Brně. V roce 1990 byla tato budova biskupství brněnskému opět vracena a v roce 1991 byla varhanická škola obnovena.¹¹

1. 3. Společnost pro duchovní hudbu

Paralelní institucí, která působí v hlavním městě Praze je Společnost pro duchovní hudbu (dále jen SDH), která byla založena v roce 1989, tedy tři roky před založením brněnské jednoty Musica sacra.

Jedním ze zakládajících členů JMS je biskupství brněnské. To svědčí o tom, že jednota je pevně spjata s autoritou církve. Oproti tomu je SDH konstituována jako občanské sdružení, nezávislé na kterékoliv církvi. Jedná se o partnerskou organizaci církvím, ale nepodléhá žádné z nich. *„Otcové zakladatelé (přípravný a první výbor SDH) moudře zvolili formu občanského sdružení zcela formálně nezávislého na kterékoliv církvi či církevní společnosti. SDH je tedy pro církve partnerskou organizací a možnost ovlivňovat vnitrocírkevní záležitosti a jejich postoj k duchovní hudbě závisí pouze na renomé, které SDH svou činností u jednotlivých (místních) církví dosáhla. Naopak, pouze tytéž možnosti ovlivňovat činnost SDH mají jednotlivé církve a jejich představitelé.“*¹²

SDH je řízena 15 členným výborem a zaměřuje se především na organizování různých koncertů a akcí s duchovní tematikou. K pravidelným každoročně pořádaným akcím patří „Letní škola duchovní hudby“ Convivium. Je určena zájemcům o aktivní provozování duchovní hudby, amatérským zpěvákům, sbormistrům a varhaníkům.

Každoročně také SDH pořádá festival „Svatováclavské slavnosti“ s cílem prezentovat umění v duchovním kontextu. Koná se každoročně v rozmezí mezi svátkem sv. Ludmily 16. září a svátkem sv. Václava 28. září. Festival vznikl v roce 1992 a je organizován za podpory Hlavního města Prahy.

---

¹¹ Srov. Kolektiv autorů, *Brněnská diecéze 1777–2007*, s. 185.

¹² Dostupné z: http://www.sdh.cz/sdh_htm/clenstvi/stanovy.htm [citováno 2012-10-10]

Společnost pro duchovní hudbu má také svůj časopis s názvem „Psalterium“, který vydává stejnojmenná společnost Psalterium s.r.o.

Společnost Psalterium s.r.o. je hospodářským zařízením Společnosti pro duchovní hudbu. Psalterium s.r.o. se také mimo jiné podílí na opravách varhan v českých kostelích, spolupracuje s významnými subjekty v oblasti cestovního ruchu, zajišťuje i akce na zakázku uzavřeným skupinám, benefiční koncerty nebo jiné mimořádné společenské a kulturní akce. Od roku 2002 spravuje na základě smlouvy s Arcibiskupstvím pražským turistický provoz v kostele sv. Mikuláše na Malé Straně. Svoje finanční zisky používá k rozvoji duchovní hudby. Jediným vlastníkem společnosti Psalterium s.r.o. je Společnost pro duchovní hudbu.¹³

Ideově se stala pražská SDH inspirací k založení brněnské JMS. V popisu činnosti se SDH a JMS v mnohém prolínají. V praxi se však činnost pražské společnosti s brněnskou jednotou mívá.

Zakládající členové JMS velice citlivě odlišili své představy a první valné hromady Společnosti pro duchovní hudbu se proto nezúčastnili. Svoje záměry začali realizovat v nově založené brněnské instituci s názvem Jednota Musica sacra. Jejím cílem mělo být především zvelebování liturgické hudby.

1. 4. Duchovní hudba v církevních dokumentech

Program jednoty je zřetelný z jejího názvu – Musica sacra – posvátná hudba. Termín „posvátná hudba“ však sám o sobě ještě správně nevystihuje sledovaný úmysl činnosti JMS. Je třeba rozlišit pojmy náboženská (posvátná) hudba a liturgická hudba. Toto užší vymezení vyplývá z pokoncilních dokumentů týkajících se duchovní hudby. „**Náboženská hudba** je ta, která byla inspirována náboženstvím – biblí, úctou k Bohu a k svatým, liturgií, životem církve. Tato hudba má dvě větve:

---

¹³ Srovnej Kolektiv autorů, Rukověť nejen pro varhaníky, Psalterium s.r.o., Praha 2007 s.29

1. hudba určená pro provozování v kostele (zvl. varhanní skladby, sonaty da chiesa, některá stará oratoria)
2. hudba určená pro provozování mimo kostel (novější oratoria a kantáty na náboženské náměty, sbory a instrumentální skladby s náboženskou tematikou).¹⁴

„**Liturgická hudba** je ta, kterou se koná liturgie (mše, denní modlitba církve, svátosti, svátostiny). Jsou to zhudebněné liturgické texty, lidové duchovní písně a jejich instrumentální doprovody, mezihry, dohry apod.“¹⁵

Mluvíme-li o liturgické hudbě, je nutné říci, co to vlastně je liturgie. Samotné slovo liturgie pochází z řečtiny a je složeno ze dvou slov – *leitos* (lidový, pro lid) a *ergon* (konat, dělat). Vyjadřuje tedy „konání všeho lidu.“ Prvotní křesťanská společenství používala tento výraz pro svá shromáždění, v jejímž centru byl Ježíš Kristus.

Přítomní očekávali, že skrze Ducha svatého bude stále přítomen uprostřed tohoto shromáždění.

Soudobá definice liturgie vyjádřená v článku 10 Konstituce o posvátné liturgii říká: „*Liturgie je vrchol, k němuž směřuje činnost církve a zároveň zdroj, z něhož vyvěrá její síla.....Liturgií se nejúčinněji uskutečňuje v Kristu posvěcení člověka a oslava Boha a právě k tomuto cíli je zaměřeno všechno ostatní působení církve.*“

Liturgii můžeme přirovnat k dialogu mezi člověkem a Bohem. Je to vědomá činnost spojená s předem promyšlenými úkony a akty. Je to viditelné vyjádření neviditelných skutečností.¹⁶

V dřívějších dobách byla hudba pouze doprovodným liturgickým prvkem, který dodával samotné liturgii slavnostní ráz. Avšak II. vatikánský koncil v dokumentu **Sacrosanctum concilium** povyšuje liturgickou hudbu na neoddělitelnou součást liturgie. Liturgická hudba je její nezbytný, nezastupitelný prvek, jejímž prostřednictvím dochází povznesení lidského ducha k Bohu. „*Liturgický úkon nabývá zvlášť vznešeného rázu, když se bohoslužba koná slavnostně se zpěvem, je přítomna asistence a lid má aktivní účast.*“¹⁷ Konstituce O posvátné liturgii se věnuje i vzdělávání a výchově chrámových hudebníků. „*V seminářích, noviciátech a učilištích mužských i ženských řeholích a v ostatních katolických ústavech a školách ať se klade důraz na hudební vzdělání a praxi. K zajištění*

¹⁴ CIKRLÉ, K. - SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, s. 64.

¹⁵ Tamtéž, s. 64.

¹⁶ Srovnej Kola, M., *Liturgie a liturgická hudba*, Závěrečná práce Křesťanská akademie mladých 2009, počet stran 34

¹⁷ Sacrosanctum concilium, kpt. 6, čl. 113, s. 164.

*patříčné hudební výchovy je třeba, aby se učitelům liturgické hudby dostalo pečlivého vzdělání. Mimo to se doporučuje, aby byly zřízeny vyšší ústavy pro liturgickou hudbu tam, kde to přichází v úvahu. Hudebníkům a zpěvákům, zejména dětským, je třeba poskytnout dobré liturgické vzdělání.*¹⁸

Základní dokument o liturgické hudbě 20. století **Motu proprio** papeže Pia X. říká: *„Církevní hudba je podstatnou součástí slavnostní liturgie. Tím se podílí na jejím hlavním cíli, kterým je Boží sláva a posvěcení a vzdělání věřících.*“¹⁹

Instrukce **Musicam sacram**²⁰ o liturgické hudbě uvádí: *„Liturgická hudba je ta, která byla složena pro slavení bohoslužby a která je obdařena posvátností a krásou formy. Církev ji považuje za nedocenitelný poklad, který vyniká nad ostatní umělecké projevy, a který má sloužit bohoslužbě.*“²¹ Právě slova „má sloužit bohoslužbě“ povyšují liturgickou hudbu do polohy samotného bohoslužebného aktu. Není již pouze doplňující bohoslužebný liturgický doplněk.

1. 5. Z historie liturgické hudby – gregoriánský chorál

Od časů apoštolských byl podstatnou složkou bohoslužebných shromáždění společný zpěv. Starokřesťanský zpěv vychází z bohoslužebného zpěvu židovského. V centru křesťanské bohoslužby stála mešní oběť, při které se zpívaly žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně. *„Nejstaršími novozákonními zpěvy jsou hymny na Krista. Ty opěvují velké Boží činy v Ježíši Kristu.*“²²

V dalších obdobích začíná být zpěv rozvíjen jako samostatná umělecká forma a jako prostředek k povznesení lesku a slavnosti bohoslužby.

Jak známo, velkou roli v dějinách liturgického zpěvu sehrál papež Řehoř Veliký, který stál v čele církve v letech 590 - 604. Tento papež sebral a revidoval všechny užívané

---

¹⁸ Sacrosanctum consilium, kpt. 6, čl. 115, s. 165.

¹⁹ Dostupné z: http://www.musicasacra.cz/doclh/motu_proprio.pdf, Pia X, *Motu propri O posvátné hudbě*, kpt. 1, čl. 1. [citováno 10-10-2012]

²⁰ Instrukci *Musicam Sacram* vydala Sacra Congregatio Rituum za spolupráce Konsilii ad exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia 5. března 1967, v platnost vešla na Hod Boží svatodušní 14. května 1967. Je třetí ze čtyř instrukcí, které uskutečňovaly provádění zásad vyhlášených v liturgické konstituci Sacrosanctum consilium.

²¹ http://www.musicasacra.cz/doclh/motu_proprio.pdf, Instrukce *Musicam Sacram*, čl 1, [citováno 2012-12-10]

²² Kunetka, F. *Stručné dějiny hudby a zpěvu v Liturgii*, Olomouc 1989 s. 3

bohoslužebné zpěvy. Vznikl tak liturgický zpěvník, tzv. „antifonář Řehořův“, který se měl stát obecně platnou normou zpěvů k liturgii.

„Zásadním významem Řehořovy úpravy je odůvodněn název „gregoriánský chorál“ pro všechny liturgický zpěv římskokatolické církve... Svou povahou a slohovými prostředky dokonale odpovídá chorál náboženskému ovzduší, jehož je výrazem a pružně se přimyká k církevnímu obřadu.“²³

Gregoriánský chorál je latinský, liturgický, jednohlasý zpěv, který katolická církev vždy uznávala za svůj vlastní zpěv na rozdíl od jiných druhů hudby. Tento druh liturgického zpěvu však vyžaduje od svých interpretů zvláštní umělecké nadání. Zpěváci musí mít nejen dokonalou intonaci, ale také musí být vzděláni ve čtení specifického notového zápisu.

V souvislosti s touto prací, která je věnovaná jednotě Musica sacra je třeba říci, že udržování tradice gregoriánského chorálu je také v popředí jejího zájmu.

Známostou brněnskou osobností z řad členů JMS, která se tímto typem církevního zpěvu zabývá je RNDr. Josef Gerbrich. J. Gerbrich se řadu let věnuje oživení a propagování gregoriánského chorálu formou přednášek a vystoupení. Je dlouholetým vedoucím Svatomichalské gregoriánské scholy v Brně. Bývá častým lektorem seminářů a vzdělávacích kurzů na toto téma pořádaných JMS.

1. 6. Varhanická služba a osobnost varhaníka (kantora)

Liturgická hudba nezní sama od sebe. Použiji zde slova z předmluvy k III. sbírce „Varhaní preludia“ Josefa Pukla²⁴ „*Tak jako napsaná báseň, tak notový zápis potřebuje interpreta, který svým přednesem podle svých zkušeností podá výsledné vyznění skladby...*“

Varhaník je ten, který umí hrát na varhany a je interpretem varhanních skladeb. V kontextu této práce však mluvíme o varhaníkovi, který vykonává službu při liturgii a zajišťuje její hudební složku. V bohoslužebném shromáždění patří k nejbližším spolupracovníkům faráře a je jedním z hlavních reprezentantů farnosti. K tomu by měl

²³ Srovnej Černušák, G. Dějiny evropské hudby. Panton 1974 s. 26

²⁴ Mgr. Josef Pukl varhaník brněnských chrámů, koncertní umělec a hudební skladatel nar. 1921 v Nevojcích u Bučovic, zemřel v Brně 22. 12. 2006. Jako organolog se podílel na stavbách, opravách a kolaudacích varhan.

přispívat i jeho osobnostní profil. Závisí na tom, do jaké míry bere svou funkci jako své křesťanské poslání, jak vysoká je jeho odbornost hudební i hudebně - liturgická, jaký žije křesťanský život on i jeho rodina a také, jaké jsou jeho charakterové vlastnosti a schopnost vycházet s lidmi.²⁵

Hudební odbornost spočívá v umění hrát na varhany, disponovat zvučným hlasem a čistou intonací a také by měl být poučen o způsobu řízení sboru, pokud vykonává současně funkci sbormistra. Liturgická odbornost spočívá ve znalosti smyslu a významu liturgie jako celku. Dále pak musí mít hudebně - liturgický přehled, potřebný k výběru a interpretaci hudby při liturgii.²⁶ Tyto víceméně praktické vlastnosti varhaníka je však třeba doplnit ještě o duchovní prvek. Varhaník patří do skupiny těch, kteří jsou obdarováni jedním z darů Ducha svatého – darem UMĚNÍ.

V listu Koloským 3, 16 sv. Pavel říká: „...se vši moudrostí se navzájem učte a napomínejte a s vděčností v srdci oslavujte Boha žalmy, chválami a zpěvem, jak vám dává duch.“ Míra obdarování dary Ducha svatého je různá, přesto k práci umělce (varhaníka) nezbytně nutná. Umění povznáší lidského ducha k Bohu. O umění varhanickém to platí dvojnásob.

Následující slova papeže Pavla IV. vyjadřují, že si církev umělců ve svých službách velice cení.

1. 7. Slovo Papeže Pavla VI. umělcům.

Svatý otec Pavel VI. při příležitosti ukončení II. vatikánského koncilu 8. prosince 1965 promluvil k umělcům, kteří svůj um dávají do služeb církve takto:

„Nyní vám všem umělcům, kteří jste zamilovaní do krásy a kteří pro ni pracujete – básníci a spisovatelé, malíři, sochaři, architekti, hudebníci, pracovníci divadla a filmu, vám všem říká církev tohoto koncilu naším hlasem: Jste-li přáteli opravdového umění, jste našimi přáteli.

Církev už dávno s vámi uzavřela spojenectví. Vy jste postavili a vyzdobili její chrámy, oslavili její učení, obohatili její liturgii. Vy jste jí pomáhali tlumočit její božské poselství mluvou tvarů a obrazů, aby se stal vnímatelný neviditelný svět

---

²⁵ Srovnej CIKRLE, K.. - SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, s. 77.

²⁶ Srovnej CIKRLE, K.. - SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, s. 77.

Dnes stejně jako včera vás církev potřebuje a obrací se k vám. Našimi ústy vám říká: Nedopusťte, aby bylo přerušeno plodné spojenectví mezi námi! Neodmítejte dát své umění do služeb božské pravdy! Nezavírejte svou duši vanutí Ducha svatého!

Tento svět, ve kterém žijeme, potřebuje krásu, aby neutonul v zoufalství. Krása, stejně jako pravda, dává radost lidským srdcím. Je vzácným plodem, který odolává zubu času, který spojuje generace a sjednocuje je v obdivu. A to díky vašim rukám...

Kéž jsou tyto ruce čisté a nezištné! Buďte si vědomi, že jste ochránci krásy na světě, že postačí, když si osvojíte umělecké prostředky opravdové hodnoty a když se osvobodíte od hledanosti a podivného nebo nevhodného projevu.

Buďte vždy a všude hodni svého ideálu a buďte hodni církve, která vám dnes posílá naším prostřednictvím své poselství spásy, milosti a požehnání.²⁷

Je také třeba, aby si umělec sám uvědomil svůj dar a krásu svého poslání. „Varhaník by měl lidsky dozrát k tomu, aby mohl v hloubi srdce říkat: Pane, děkuji ti za to, že jsi pro mě stvořil tuto cestu. Chci se snažit tvůj dar stále přijímat. Chci jej chápat a prožívat jako nezbytnou službu mne – křesťana na cestě s tebou a k tobě“.²⁸

S přijetím této služby na sebe přebírá varhaník zodpovědnost, která ho zavazuje k respektování pravidel a předpisů spojených s liturgickou hudbou. Autorita církve ho zavazuje provádět hudbu podle liturgických předpisů, volit repertoár umělecký nebo alespoň vkusný podle možnosti zpěváků a hudebníků a podle kulturní úrovně přítomného Božího lidu. Dále pak by měl varhaník působit v chrámové hudbě tak, aby přispívala nejen ke zvýšení zbožnosti při liturgii, ale i k duchovnímu povznesení daného společenství. Vyplývá zde ale otázka, kde má varhaník získat odborné znalosti a takové povědomí o své službě.

V České republice je velmi dokonale propracovaný systém základního uměleckého vzdělávání. Na každém okrese působí základní umělecké školy s bohatou nabídkou možností učít se na nejrůznější hudební nástroje. Hrát na varhany se však mohou učit jen děti z větších měst, kde jsou školy tímto nástrojem vybavené. Ale tato výuka nevychová varhaníka v pravém slova smyslu. Je to daleko složitější celoživotní proces, který musí vyplynout z lidského uměleckého nastavení, z osobního „zakořenění“ v duchovním prostředí a hlavně

---

²⁷ Srovnej DOLEŽALOVÁ, F. Tradice a poslání varhanické školy v Brně. Brno 2000. 26 s. Diplomová práce na Univerzitě Palackého v Olomouci na katedře liturgiky. Vedoucí diplomové práce Ing. Mgr. Jan Kupka.

²⁸ Cikrle, K. Varhanická zbožnost, str. 9, MUSICA SACRA 2009

také v hledání možností sebevzdělání se v tomto oboru. Takových nabídek není mnoho. Jednou z nich je vzdělávací program jednoty Musica sacra pro varhaníky a chrámové hudebníky, který je svým specifickým zaměřením zcela ojedinělý.

Specifikum vzdělávacího programu JMS lze vyjádřit ve třech bodech:

1. *JMS je zacílena na liturgickou hudbu, tj. na hudbu při liturgii provozovanou nebo pro liturgii komponovanou.*
2. *JMS se snaží chápat obnovu liturgické hudby ve výše zmíněných souvislostech obnovy církve, vychází při tom ze současných církevních dokumentů, předpisů a jejich výkladů.*
3. *JMS je zaměřena na chrámové hudebníky, zvl. varhaníky (kantory – ředitele kůrů), na pozvednutí jejich úrovně hudební, liturgické a pozvednutí jejich postavení v církvi.*²⁹

1. 8. Založení jednoty Musica sacra

Během let, kdy byly u nás potlačovány veškeré náboženské aktivity, a celá církev byla v nemilosti státní moci, došlo k úpadku duchovní kultury. Touto nepříznivou situací byla zasažena i liturgická hudba. V tomto směru nebylo možné získat téměř žádné odborné vzdělání. Proto měla-li být po létech útlaku obnovena celá liturgie, bylo nutné začít s obnovou liturgické hudby. Této úlohy se ujala jednota Musica Sacra.

Jednota Musica sacra je občanské sdružení chrámových hudebníků. Navazuje na tradice Jednoty na zvelebení církevní hudby na Moravě, založenou z podnětu Leoše Janáčka v roce 1981 a zrušenou komunisty v roce 1951. Vzniku dnešní jednoty Musica sacra v roce 1993 předcházely instruktáže varhaníků konané od roku 1982 každý měsíc v Brně. Jednota Musica sacra usiluje o zkvalitnění hudební složky liturgie, především zvýšení liturgické a hudební úrovně kantorů – varhaníků. Pořádá pro ně různé typy kurzů, seminářů, zájezdy za varhanami, Svatocecilská setkání. Vydává Zpravodaj, různé publikace, texty a noty. Vede archiv hudebnin a hudební knihovnu. Musica sacra spolupracuje s Varhanickou školou se

---

²⁹ CIKRLE, K. *Zpravodaj JMS*, č. 1, březen 1993.

zaměřením na církevní hudbu a se střediskem pro liturgickou hudbu brněnské diecése. Jednota hospodaří z příspěvků Biskupství brněnského, z darů členů a z dotací jednotlivým akcím.

Stanovy jednoty Musica sacra byly na ministerstvu vnitra schváleny 25. listopadu 1992. Ustavující valná hromada se konala 6. března 1993.³⁰ Jednota je podřízena autoritě církve a její činnost je vedena v duchu konstituce II. vatikánského koncilu Sacrosanctum consilium – O posvátné liturgii (Dále jen SC). *„Poklad církevní hudby ať je udržován a pěstován s největší pečlivostí. Neúnavné úsilí ať je věnováno povznesení pěveckých sborů, zvláště při katedrálách. Biskupové a ostatní správce ať horlivě dbají o to, aby na každém druhu zpívané bohoslužby mohlo mít celé shromáždění věřících aktivní účast...“*³¹

1. 9. Správní orgány jednoty Musica sacra

Z pohledu zákona je JMS dobrovolným zájmovým sdružením občanů s vlastní právnickou subjektivitou a s vlastním hospodařením. **Orgány sdružení jsou: valná hromada, předsednictvo, kancelář sdružení, dozorčí rada.**

Valná hromada je nejvyšším orgánem sdružení. Valnou hromadu svolává předsednictvo jedenkrát do roka. Zasedání je neveřejné a mohou se ho zúčastnit pouze členové nebo přizvaní hosté.

Předsednictvo je v období mezi valnými hromadami nejvyšším správním orgánem. V jeho čele stojí předseda a dva místopředsedové. Předsednictvo má sedm členů. Čtyři jsou voleni valnou hromadou a další tři členové jsou jmenováni ordinářem brněnského biskupství. Jím jsou také odvolatelní.

Kancelář sdružení zajišťuje činnost po stránce organizační, administrativní a hospodářské. Kancelář vede tajemník, který je řízen předsedou a je odpovědný předsednictvu. Tajemník může jednat jménem sdružení v rozsahu zmocnění, které je dané vnitřními předpisy sdružení.

Dozorčí rada je kontrolním orgánem sdružení. Členové dozorčí rady jsou voleni valnou hromadou na čtyři roky. Členem dozorčí rady nemůže být člen předsednictva nebo tajemník sdružení. Dozorčí rada je oprávněna nahlížet do účetních a jiných dokladů a jednou ročně

---

³⁰ Srov. Zápis z ustavující valné hromady z 6. března 1993

³¹ Sacrosanctum consilium, kpt. 6, čl. 114, s. 164.

podává zprávu valné hromadě. Dozorčí rada volí ze svého středu předsedu, který svolává zasedání dozorčí rady.

Členem sdružení se může stát kterákoliv fyzická nebo právnická osoba, která se ztotožňuje s cílem tohoto sdružení. Členství vzniká dnem přijetí přihlášky tajemníkem nebo předsedou sdružení.

Sdružení hospodaří se svým i pronajatým majetkem, který získává z darů, ze své činnosti, z příspěvků členů, pokud tak rozhodla valná hromada.³² V současné době má Musica sacra necelých 500 členů – kantorů, varhaníků, sbormistrů, zpěváků, skladatelů, pedagogů, hudebních vědců z celé České republiky.

Členové předsednictva nově ustanovené JMS v roce 1993:

Předseda	- PhDr. Karel Cikrle
Dva členové jmenovaní biskupem	- doc. PhDr. Jiří Sehnal, CSc - JUDr. František Severin
Čtyři členové zvolení ustavující valnou hromadou	- Mgr. Ingrid Silná - Bohdan Sroka - Jiří Strejc - Ing. Miloslav Šmarda
Dozorčí rada:	- Pavel Hamřík - Zdeněk Hatina - PhDr. Pavel Jirák
Sekretářka:	- Simona Romportlová

Členové předsednictva v roce 2012:

Předseda	- PhDr. Willi Türk
Místopředsedové	- Pavel Hamřík - Mag. Art. Ondřej Múčka
Členové předsednictva	- Mgr. Petr Kolař - Jiří Pohl - prof. PhDr. Jiří Sehnal, CSc.

---

³² Srov. Stanovy JMS, čl. 6.

Dozorčí rada:

- PhDr. Karel Cikrle
- Ing. Zdeněk Laudát
- Bc. Mgr. Irena Veselá, PhD.
- Ing. Karol Frydrych
- Svatava Holíková-Baráková

Sekretářka

Další osobnosti, které stály v čele JMS během dvaceti let jejího působení viz příloha č. I.

Od založení jednoty v roce 1993 stál v jejím čele P. PhDr. Karel Cikrle. V roce 2010 ze zdravotních důvodů odstoupil a na návrh předsednictva byl do funkce předsedy jednoty Musica sacra biskupským dekretem jmenován PhDr. Willi Türk.

Willi Türk je nositelem jáhenského svěcení. Působí jako vedoucí schoły u sv. Mikuláše ve Znojmě. Vyučuje na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Působí také jako učitel na Základní umělecké škole ve Znojmě. Účastní se jako lektor na vzdělávacích kurzech jednoty Musica sacra, působí též při vzdělávacím středisku liturgické hudby a zpěvu v Olomouci.

Místopředsedou jednoty se stal MgA. Ondřej Múčka

1. 10. Činnost jednoty Musica sacra v letech 1993 – 2012

Tato kapitola přináší souhrnnou a přehlednou zprávu o činnosti JMS ve výše uvedeném období. Obsahuje přehled uspořádaných vzdělávacích akcí, přehled a krátké charakteristiky jednotlivých ročníků ekumenických setkání dětských chrámových sborů s názvem „Setkání“, přehled jednotlivých ročníků setkání chrámových sborů „Sborování“, souhrn navštívených míst o zájezdech po varhanách a také zprávu o „Svatocecilských“ setkáních. Součástí tohoto přehledu jsou i výsledky vydavatelské činnosti JMS.

Zdrojem informací pro tuto část mé práce byla jednotlivá čísla Zpravodaje Musica sacra od roku 1993 až do vydání zpravodaje v červnu 2012.

Články ve zpravodajích jsou napsány různými autory a údaje v nich uvedené jsou nestejnorodé, neposkytují jednotné, vyhodnotitelné údaje. Přesto poznatky, které vyplývají ze zde sestaveného přehledu, mohou poskytnout alespoň částečnou orientaci v dvacetiletém období působení JMS

1.10.1. Varhanické kurzy, semináře, školení

Prvořadým cílem jednoty Musica sacra je pozvednout úroveň chrámové hudby, zvláště hudby liturgické a vychovávat varhaníky a chrámové hudebníky. Zájemcům je nabídnuta možnost vzdělávat se po stránce praktických dovedností ve hře na varhany, jsou také seznámeni s naukou o varhanách, kantoři mají možnost zdokonalovat se ve způsobu řízení sboru, získávat správnou orientaci v liturgických obdobích a v hudební liturgice, je jim také formováno povědomí o důležitosti poslání varhanické služby v církvi. V příloze č. II je uveden plán pro splnění podmínek k získání varhanické kvalifikace stupně D. S kvalifikačními stupni seznamuje tato práce v jiné kapitole.

Školení, kurzy a instruktáže zajišťují kvalifikovaní odborníci (viz dále), převážně z brněnské diecéze, ale i odjinud. Není výjimečná ani spolupráce s lektory ze zahraničí.

Instruktáže varhaníků probíhaly již od roku 1982 jedenkrát v měsíci, a to vždy v sobotu v kostele Neposkvrněného početí Panny Marie na Křenové ulici v Brně. O tom, že organizátoři těchto instruktáží chtěli varhaníky vzdělávat a vychovávat cíleně vzhledem k jejich potřebám a k situaci ve farnostech svědčí dotazník z května 1993. Tento dotazník je součástí přílohy č. III a jeho vyhodnocení je součástí přílohy č. IV. Přílohy jsou ze soukromého archivu otce Karla Cíkrleho a jsou opatřeny jeho soukromými poznámkami. Znamená to, že koncepce a náplň činnosti jednoty Musica sacra se cílevědomě utvářela a zakladatelé JMS chtěli vycházet z konkrétních požadavků, které vyplynuly z vyhodnocení těchto dotazníků.

Vzdělávací nabídka je organizovaná v těchto rámcích:

- a) Jednodenní instruktáže na dané téma
- b) Jednodenní semináře a školení v rozmezí 1 až 2 dny.
- c) Letní prázdninové kurzy týdenní
- d) Kvalifikační kurzy dvouleté nebo tříleté

a) Jednodenní instruktáže na dané téma

Monotematická školení chrámových hudebníků vyplynula z požadavku účastníků „Svatocecilských“ setkání. Školení se vztahují k daným liturgickým obdobím – vánoce, postní doba, velikonoce, svatodušní svátky, ale také školení zaměřené na praktické vědomosti například školení na téma „Vše o varhanách“.

Ve spolupráci s Diecézním centrem pro mládež se uskutečnila tzv. „Škola chval“. Školení bylo určeno pro hudební skupiny mladých, které se podílejí na liturgickém slavení ve farnostech. Přednášky byly zaměřené na zkvalitňování hry na vybrané hudební nástroje a správné začlenění tohoto hudebního žánru po stránce textové, hudební a interpretační do liturgie.

Pro vedoucí mládežnických skupin se uskutečnilo školení „Folkaři“. Bylo zaměřené na téma „Výběr písní po liturgické stránce“. Bylo zaměřené především pro tento typ hudebníků.

b) Jednodenní semináře a školení v rozmezí 1 – 2 dny

V průběhu let se uskutečnily jednodenní semináře varhanní improvizace, řízení sboru, gregoriánský chorál aj. Z větší části se všechny uskutečnily v budově varhanické školy na Smetanové ulici, některé ve Znojmě na faře u sv. Mikuláše a také v chrámu sv. Jakuba v Boskovicích.

Nedá se říci, že byly obzvláště hojně navštívené, některé, jako například v roce 2001 a 2002 byly pro nezájem zrušeny.

c) Letní prázdninové kurzy týdenní

V letech 1996 – 2001 bylo uspořádáno 5 ročníků letních prázdninových kurzů, kterých se zúčastnilo v průměru asi 20 zájemců. Jejich počet však měl klesající tendenci. Jednotlivé ročníky měly velmi kvalitní nabídku výukových programů s profesionálními lektory.

21. – 26. července 1996 proběhl I. letní kurz varhaníků v Kroměříži

20 zúčastněných si mohlo vybrat mezi výukou harmonie – Mgr. Ingrid Silná, organologií – prof. PhDr. Jiří Sehnal, CSc., řízením sboru – PhDr. Jiří Šafařík, a hlasovou výchovou – Marcela Císařová. Vyučování proběhlo v prostorách kroměřížské konzervatoře.

II. ročník letního kurzu 6. – 11. července 1997, se konal ve Znojmě v kapitulní síni kláštera sester dominikánek u kostela sv. Kříže.

Sešlo se 22 účastníků. Náplní kurzu byly tři bloky přednášek a seminářů, každodenní mše svatá a návštěva znojemských pamětihodností, hudebně a historicky zajímavých míst. Kurz byl zaměřen na liturgiku, varhany a sborový zpěv

Další, již III. ročník letního kurzu, proběhl 6. – 17. července 1998 ve Znojmě. Ročník byl rozdělen na dvě části: 6. – 11. července kantorská služba (liturgika, sborový zpěv, dějiny hudby, varhany), 12. – 17. července žalmy a gregoriánský chorál ve farnosti (praxe).

V roce 1999 se IV. letní kurz konal v Brně. Na programu bylo další pokračování základního kurzu „kantorská služba.“ Kurz zahrnoval přednášky a cvičení z oborů řízení sboru, gregoriánský chorál, varhany, dějiny liturgické hudby, varhanická literatura, volitelné semináře improvizace, výběr a nácvik písní a žalmů, hlasová výchova.

Poslední ročník těchto kurzů proběhl 14. – 15. července 2000 opět v Brně. Kurz byl zaměřen zvláště na dirigování a řízení sboru. Sešlo se 16 účastníků. Vedl ho Mgr. Tomáš Hanus, dirigent Pražské komorní filharmonie. Dalších ročníků se tato aktivita JMS nedočkala.

d) Kvalifikační kurzy dvouleté nebo tříleté

První tříletý kvalifikační kurz byl zahájen v lednu 1995 a ukončen v červnu 1998. Kvalifikační stupeň D obdrželo 23 absolventů.

Další kvalifikační kurz, který začal na podzim 2001, se konal na faře v Boskovicích. Byl ukončen 22. června 2003. Dekret o jeho absolvování obdrželo 15 absolventů. Kurz probíhal každou druhou sobotu a vyučovalo se podle stanoveného programu pro získání osvědčení typu D (viz příloha).

V témže roce (2003) byly zahájeny další dva ročníky kurzů pro varhaníky. Jeden v Hustopečích a druhý ve Znojmě. Hustopečský kurz absolvovalo 8 účastníků a třem bylo uděleno pouze čestné uznání za zvládnutí teoretických zkoušek.

Znojemský kurz byl úspěšnější. Dekret o jeho absolvování získalo 30 varhaníků.

Další běh kurzů se konal v letech 2007 – 2009 v Radešínské Svratce. Z 50 přihlášených kurz ukončilo 30, kteří získali osvědčení.

Ve Slavkově u Brna proběhl poslední ukončený kurz v letech 2010 – 2012 s 8 absolventy. V současné době probíhá varhanický kurz v Třebíči, na který je přihlášeno rekordních 70 zájemců.

Zhodnocení činnosti

Pravidelné a systematické vzdělávání varhaníků začalo od roku 1995. Pořádaly se kurzy a semináře různých typů (viz výše). Z vyhodnocení souhrnu vzdělávacích akcí pořádaných JMS v letech 1993 – 2012 je patrné, že v prvních letech se organizovaly především týdenní letní kurzy a kurzy pro získání kvalifikační zkoušky typu D. Od roku 2000 se uskutečňovaly častěji jednodenní semináře s různou tematikou. V roce 2002 došlo k určité stagnaci. Neuskutečnily se letní kurzy, nebyl zájem ani o některé semináře. Přesto vzdělávací aktivity pokračovaly dále, avšak jejich rozsah se omezil pouze na jednu až dvě akce za rok.

V roce 2010 JMS přichází s novou iniciativou. Jsou to jednodenní monotematická školení chrámových hudebníků. V práci JMS je patrný i myšlenkový posun. Svědčí o tom akce „Folkaři“, která má za úkol přizpůsobit požadavkům liturgie činnost mládežnických skupin, které provozují takový typ hudby, která nebyla až dosud při liturgii příliš vítaná. I tzv. „Škola chval“, kterou organizuje JMS společně s Diecézním centrem pro mládež, je snahou o kultivaci a usměrnění skupin mládeže, aby vyhověly požadavkům, které klade závažnost liturgického slavení. Je třeba přihlédnout i k iniciativě České biskupské konference, která klade požadavek na sekci pro mládež, aby se právě hudba mladých podrobně prozkoumala po stránkách textařských, liturgických a muzikologických.

S přihlédnutím k hlavnímu poslání JMS je nutné, aby nabídka vzdělávacích aktivit byla dále zachována a výraznějším způsobem chrámovým hudebníkům nabídnuta.

Kvalifikace kantorů

Biskupství brněnské (dále jen BB) vydalo ve Věstníku v listopadu 1996 dokument, který stanoví pravidla pro odměňování kantorů. Pro stanovení těchto pravidel byla v roce 1995 sestavena komise, která byla pověřena jejich vypracováním.

Byla stanovena pravidla nejen pro odměňování kantorů, ale také pravidla pro smlouvu farnosti a kantora. V duchu tohoto dokumentu, připravuje jednota Musica sacra varhaníky a

kantory k získání kvalifikačního osvědčení typu D, aby kantor (varhaník) měl za svoji práci nárok na příslušnou finanční odměnu., i když v tomto oboru není profesionálem.

Kvalifikační stupně jsou určeny podle dosaženého hudebního vzdělání a znalostí v oblasti liturgické hudby. Inspirací se stal rakouský, německý a švýcarský systém, který bylo nutné převést na naše podmínky. Tento „západní“ systém byl vypracován na základě potřeby plynoucí z požadavků II. vatikánského koncilu. Nový liturgický pořádek mše a nová úloha věřících při ní, logicky vedl ke tvorbě nových písní. Nelehkého úkolu jejich zavedení ve farnostech se měli zhostit právě vzdělaní hudebníci, aby se mohlo zaručit, že se tuto „novou píseň“ naučí věřící dobře a jednotně, a že i osobnost vzdělaného kantora povede v budoucnu ke zlepšení povědomí o důležitosti liturgické hudby jako takové. Navíc tím bude i zaručeno, že v případě tvorby nových zpěvníků bude dostatek vzdělaných hudebníků, kteří budou opět předávat věřícím novou liturgickou hudební tvorbu.

Práce na tomto dokumentu trvala téměř dva roky. Byly zohledněny osnovy základních, středních a vysokých hudebních škol a dále také právní a ekonomické zákonitosti. Vyhodnotily se i zkušenosti z našich poměrů, které byly získány přímou konzultací s mnoha varhaníky.

Kvalifikace kantorů je ustanovena takto:

- A – vysokoškolské hudební vzdělání,
- B – středoškolské hudební vzdělání,
- C – základní,
- D – bez školního vzdělání

Odměňování kantorů

V roce 1996 byl přijat nový systém odměňování kantorů. Tento systém převzaly i některé další diecéze v ČR. Na základě osvědčení, které vydává biskupství brněnské – Středisko pro liturgickou hudbu, Smetanova 14, Brno, po složení kvalifikační zkoušky, mají kantoři nárok na odměnu, která byla stanovena takto:

Kvalifikace	Dosažené hudební vzdělání	Výše odměny	
		A	Vysokoškolské hudební vzdělání (JAMU apod.)
B	Středoškolské hudební vzdělání (konzervatoř)	B1 150,-	B2 130,-
C	Základní hudební vzdělání (ZUŠ, varhanická škola)	C1 120,-	C2 100
D	Bez školního hudebního vzdělání (varhanický kurz)	D 70,-	

1.10.2. Dílčí číselné vyhodnocení počtu nositelů kvalifikačního vysvědčení z roku 2006 od předsedy JMS Karla Cikrleho.

Z pera nejpopulnějšího, předsedy JMS otce Karla Cikrleho, vyšel ve zpravodaji článek, který podal zprávu o počtu držitelů kvalifikačního osvědčení za deset let existence vzdělávacích kurzů včetně absolventů varhanické školy. Toto ohlédnutí je z roku 2006 a může posloužit jako dílčí bod pro další konkrétní, číselné vyhodnocení práce JMS. „V poslední době jsme několikrát odhadovali, kolik těch držitelů asi je. Tipovali jsme C i D po stovce. Přesně jsme se střepili, nepočítáme-li těch prvních 54 držitelů „honoris causa“ (pozn. varhaníci, kteří se angažovali v době totalitního režimu), z nichž někteří už zpívají s anděly na věčnosti. Zkoušku C (1 i 2) udělalo 94 kantorů, zkoušku D přesně 100. Za deset let tedy 250 kvalifikovaných kantorů – varhaníků. Málo nebo hodně? Pán Bůh zaplat' za ně.“³³

³³ CIKRLE, K. Zpravodaj JMS, 2006/5

1.10.3. Lektori varhanických kurzů

Varhanické kurzy jsou odborně vedeny kvalifikovanými lektory. Věnujme se blíže některým z nich, jejichž jména se v souvislosti se vzdělávacími kurzy vyskytují nejčastěji.

Mgr.Petr KOLAŘ v letech 1982 až 1988 studoval varhanní hru na JAMU v Brně, od roku 2000 vyučuje hru na varhany na Konzervatoři Brno. V létech 1990 až 1997 působil jako ředitel kůru a varhaník v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Starém Brně. 1995 – 2002 byl také sbormistrem zpěvohry Národního divadla v Brně. Od roku 1998 zastává funkci ředitele kůru a varhaníka v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně. Od roku 2001 je sbormistrem Brněnského filharmonického sboru Beseda Brněnská a dirigentem Orchestru katedrály sv. Petra a Pavla. V rámci návštěvy papeže Benedikta XVI. v Brně v roce 2009, dirigoval hudbu při slavnostní bohoslužbě na místním letišti.³⁴

Bc.Dagmar Kolařová studium hry na varhany započala na brněnské konzervatoři u prof. Drahomíry Horákové. Po maturitě byla přijata na JAMU obor Duchovní hudba, kde u prof. Petra Kolaře vystudovala hru na varhany, u prof. Zdeňka Pololáníka varhanní improvizaci. Po studiu nastoupila na ZUŠ se zaměřením na církevní hudbu v Brně /dříve Varhanická škola založená Leošem Janáčkem/, kde vyučuje hru na varhany a klavír. Dále se věnuje koncertní činnosti, jak varhanní sólové hře, tak hře v různých komorních seskupeních.

Nástupem jejího manžela na pozici regenschoriho při katedrále sv. Petra a Pavla v Brně jí byl svěřen dětský chrámový sbor Petrováček, který vedla 10 let. Z něj následně vznikl Dómský komorní sbor Brno. Se sborem nastudovala výrazné množství hudební literatury. V roce 2010 uvedla v premiéře „Křížovou cestu s Matkou Boží“.³⁵

Zdeněk Hatina je odborníkem v oblasti církevní hudby a skladatel. Působí jako ředitel kůru a varhaník v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Brně-Zábrdovicích. Varhanní oddělení konzervatoře absolvoval ve třídě prof. Josefa Pukla v roce 1971 s vyznamenáním. V letech 1991 až 2004 působil jako pedagog na ZUŠ se zaměřením na církevní hudbu. Vyučoval zde hře na varhany, hudební teorii, harmonii, nauku o varhanách a dějiny církevní hudby. Je dlouholetým členem jednoty Musica Sacra. Za činnost v oblasti liturgické hudby obdržel

---

³⁴ <http://mukulov.cz/culhttp://www.mikulov.cz/culture-sport-leisure-time/events-calendar/detail/?contentId=118705&languageId=1> /citováno 15.3.2013/

³⁵ Tamtéž

v roce 2007 medaili svatých Petra a Pavla. Ocenění mu osobně udělil brněnský biskup mons. Vojtěch Cikrle.

MgA. Ondřej Múčka své první hudební zkušenosti sbíral na brněnských hudebních školách, kde se učil hrát na housle. Během studia na Biskupském gymnáziu v Brně začal navštěvovat Základní uměleckou školu se zaměřením na chrámovou hudbu. Zde obdržel své první hodiny varhan, liturgiky a zpěvu. Po maturitě úspěšně složil přijímací zkoušky na Uměleckou univerzitu v rakouském Štýrském Hradci, kde sedmileté studium Katolické chrámové hudby zakončil třemi magisterii z varhanní literatury a improvizace, z dirigování sboru a orchestru a z gregoriánského chorálu. V průběhu tohoto studia měl možnost podílet se pěvecky i hráčsky na mnoha hudebních festivalech jak ve Štýrsku, tak za hranicemi Rakouska a Evropy. Po návratu do České republiky je zaměstnán jako varhaník a sbormistr při kostele sv. Jakuba v Brně. Od září 2006 pracuje v Brněnské diecézi jako člen diecézní organologické komise a učí na Konzervatoři evangelické akademie v Olomouci. V březnu 2009 byl jmenován diecézním organologem. Od září 2009 přestává učit na olomoucké konzervatoři a stává se referentem pro liturgickou hudbu brněnské diecéze. Příležitostně koncertuje na varhany, je uměleckým vedoucím komorního vokálního tělesa Sol et Sedes a rovněž sólistou ansámblu Grazer Choralschola, s nímž pravidelně koncertuje v nejrůznějších koutech světa.

RNDr. Josef Gerbrich se řadu let věnuje oživení a propagací gregoriánského chorálu. Je zakladatelem a dlouholetým vedoucím Svatomichalské gregoriánské scholy, se kterou jezdí po celé republice a doprovází bohoslužby. Je také varhaníkem a svojí hrou doprovází především latinské obřady v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně. 5. července 2012 obdržel za svoji dlouholetou činnost děkovné uznání České biskupské konference.

1.10.4. Ekumenická setkání dětských chrámových sborů „Setkání“

Ekumenická setkání dětských chrámových sborů jsou organizována od roku 1993. Dva ročníky proběhly ještě před tím, než byla JMS založena. Základní ideou této přehlídky je možnost setkávání mládeže různého vyznání z různých míst republiky, která se zabývá zpěvem duchovní hudby. Zároveň také poskytuje možnost sbormistrům výměnu zkušeností a iniciuje vznik nových duchovních skladeb přizpůsobených možnostem těchto sborů.

Součástí přehlídky je i bohoslužba evangelická nebo katolická popřípadě ekumenická a malý koncert se společným zpěvem všech zúčastněných. Jedná se o přehlídku nesoutěžní.

Název „Setkání“ získala přehlídka výběrem z ankety, která byla za tímto účelem vyhlášena v roce 1994.

Na náklady spojené s organizací festivalu se podařilo JMS získat dotace a to od Magistrátu Města Brna a městské části Brno střed a také se čerpaly dotace z Ministerstva kultury nebo Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy. S politováním je však nutné konstatovat, že v roce 2011 a 2012 byly tyto dotace výše uvedeným institucím vráceny, protože se „Setkání“ nekonalo pro malý počet přihlášených sborů.

V začátcích své existence byl festival „Setkání“ považován za jednu z významnějších událostí brněnského kulturního života. Dokazuje to i skutečnost, že nad jednotlivými ročníky převzali záštitu představitelé města Brna – Dagmar Lastovecká, Milan Šimonovský, Richard Svoboda, Roman Onderka.

V původní koncepci bylo plánováno, že festival „Setkání“ bude probíhat dva dny. Mimobrněnské sbory byly kontaktovány se sbory brněnskými, které zajišťovaly ubytování v rodinách. Bylo nutné zajistit také stravování a zázemí pro přítomné účastníky přehlídky. Toto zázemí poskytla církevní škola na Lerchové ulici. Zde je nutné vyzdvihnout práci manželů Laudátových, kteří svojí nezištnou prací tento náročný organizační režim zajišťovali. V roce 2001 byla původní koncepce pozměněna a ekumenická přehlídka dětských chrámových sborů se poprvé uskutečnila jen v jednom dnu. Na začátku bylo „Setkání“ velice bohatě navštěvované dětskými chrámovými sbory jak církve katolické, tak evangelické. Nejúspěšnější byl pátý až desátý ročník, kdy počet přihlášených sborů přesahoval dvacítku a celkový počet zpívajících dosáhl téměř 500 účastníků.

V následujících ročnících začal jejich počet klesat. I počet zastoupených evangelických sborů se menšil. Stálíci se stal evangelický sbor z Jimramova.

Měnil se i věkový průměr zpěváků v jednotlivých sborech. Z toho důvodu bylo v roce 2004 stanoveno pravidlo, že 2/3 zpěváků musí být do 12 let nebo věkový průměr do 20 let. V posledních letech na „Setkání“ přijíždělo stále méně sborů a tento stav vyústil až k tomu, že se v letech 2011 a 2012 „Setkání“ z důvodu malého počtu přihlášených dětských sborů neuskutečnilo.

Má-li tato práce zmapovat dvacetiletou etapu činnosti jednoty Musica sacra, považují následující přehled za její podstatnou součást. V níže uvedeném přehledu jednotlivých ročníků „Setkání“ jsou důležité nejen počty zúčastněných sborů, ale především zúčastněnými

sbory společně provedené autorské skladby, které byly pro jednotlivé ročníky tohoto festivalu zkomponovány.

1.10.5. „Setkání“ 1993 – 2012

Všechny ročníky „Setkání“ se konaly v kostele sv. Augustina s využitím přílehlých prostor fary, zázemí poskytla také církevní škola na Lerchové ulici.

1. května 1993 se konal již 3. ročník ekumenického setkání dětských chrámových sborů. Byl velmi úspěšný, počet jeho účastníků převýšil 400. Následujícího ročníku tohoto festivalu se opět zúčastnilo 400 zpěváků zapojených do 19 sborů.

V roce 1995 proběhlo „Setkání“ pod záštitou brněnského biskupa Mons. ThLic. Vojtěcha Cikrleho a primátorky města Brna JUDr. Dagmar Lastovecké. Zúčastnilo se ho 16 sborů, celkem asi 460 účastníků. Zazněla rytmická mešní suite J. Veselého na slova P. F. Trtílka „Jdeme k Otci“ a slavnostní sbor G. F. Händela „Bud' Tobě sláva“.

20. – 21. dubna 1996 zpívalo 17 sborů. Mimobrněnské sbory zpívaly v neděli při bohoslužbách ve farnostech, kde byly ubytovány. Jako host tohoto ročníku „Setkání“ vystoupila gregoriánská škola vedená Dr. J. Gerbrichem a také soubor Magnificat z Újezdu u Brna. Vrcholem dvou dnů byla premiéra tříhlasého ordinária Zdeňka Pololánika³⁶ „Setkání“, zkomponované právě pro tuto příležitost. Zpívalo ho 460 mladých zpěváků pod vedením prof. Pavla Kyncla

Ročníku „Setkání 97“ se zúčastnilo 21 dětských sborů s téměř 500 zpěváky. K mladým promluvil náměstek primátorky města Brna Ing. Milan Šimonovský a Mons. Jiří Mikulášek, generální vikář brněnské diecéze. Poprvé společně provedeno ordinárium a proprium M. Tesaře a Z. Pololánika s názvem „Setkání“.

---

³⁶ Zdeněk Pololáník, narozen 1935 v Brně. Po absolvování konzervatoře studoval skladbu na JAMU v Brně u Viléma Petrželky a Teodora Schaefera. Byl členem avantgardní brněnské „skupiny A“. Pracoval neomezen žádnými konvencemi. Je autorem více než 700 děl, které byly vydány a interpretovány i v zahraničí. V letech 1990–94 byl varhaníkem v brněnské katedrále, působil i na JAMU, kde vyučoval obory duchovní hudba, scénická a filmová hudba. Byl jedním ze zakladatelů kabinetu duchovní hudby. Za své celoživotní dílo byl odměněn několika cenami. Srov. *Zpravodaj JMS*, 3/2001

Dalšího ročníku, který proběhl 25. – 26. 1998 se zúčastnilo 16 sborů, ve kterých zpívalo 458 dětí a mladých. Byla zde premiérově provedena skladba Františka Emerta „Žalm 118“.

V roce 1999 hostil festival 19 chrámových sborů dětí a mládeže se 450 zpívajícími členy. Společně zazpívali „Žalm 118“ Františka Emerta.

Na Jubilejní desáté nesoutěžní přehlídce v roce 2000 vystoupilo 22 sborů. Nedělní odpolední vystoupení bylo pojato jako vzpomínkové. Zazněly na něm ukázky skladeb, které byly pro „Setkání“ zkomponovány v minulých letech a také zazněly nové společné skladby jubilejního ročníku – „Žalm 150“ P. Fialy a „Pojďte ke mně“ P. Blatného.

Je zajímavé, že rok 2000 přinesl zlom, počet zúčastněných začal klesat a festival nabral směr až k současnému stavu, kdy není jeho další existence jistá.

V roce 2001 se přehlídka poprvé uskutečnila jen v jednom dni a to pouze v sobotu. Zúčastnilo se 12 sborů se 350 zpěváky. V závěrečném koncertu bylo provedeno zhudebněné ordo a ordinárium pro mše s dětmi K. Cikrleho a „Velikonoční proprium“ Z. Pololáníka. Na závěr sbory zazpívaly novou společnou skladbu „Chvalte Pána“ Z. Pololáníka.

Zvláštností ročníku 2002 bylo, že ho připravili bratři a sestry z evangelických církví. Závěrečná bohoslužba byla evangelická a hostem byl evangelický farář Angolan Leonardo Tecca.

27. dubna 2003 se přehlídka konala za účasti 10 sborů, z toho jeden sbor církve bratrské. Tento ročník přinesl změnu. Konal se pouze v neděli. Mši svatou sloužil biskup Mons. Vojtěch Cikrle místo původně ohlášeného biskupa Hrdličky, který pro nemoc nepřijel. Premiéru zde mělo provedení skladby s názvem „Velikonoční“ na text Mons. Josefa Hrdličky s hudbou Zdeňka Pololáníka.

25. dubna na „Setkání 2004“ přijelo 10 sborů pouze z církve katolické s 205 zpěváky. Bylo stanoveno věkové omezení pro členy sboru. 2/3 zpěváků musí být do 12 let nebo věkový průměr 20 let.

Mši svatou sloužil brněnský děkan Václav Slouk. Společně byla provedená skladba „Velikonoční“ na text Mons. Josefa Hrdličky s hudbou Zdeňka Pololáníka.

23. dubna 2005 proběhl jubilejní patnáctý ročník. Bylo málo přihlášených sborů, jejich počet ve zpravodaji ani ve výroční zprávě neuveden, ale přibližně 200 zpěváků. Setkání proběhlo podle nové tradice pouze v neděli. Bylo provedeno ordinárium a proprium Zdeňka Pololáníka. Hlavním celebrantem byl P. Václav Slouk. Přehlídka byla přenášena radiem Proglas.

Na Setkání v roce 2006 zpívalo osm dětských sborů. Repertoár byl široký, od gregoriánského chorálu až po skladby současných autorů.

Zazněla premiéra rytmické mše Františka Fialy „Když prostírá se stůl“, která byla provedena sborem školních dětí od sv. Augustina pod vedením Ludmily Fialové.

Mši sv. sloužil otec biskup Mons. Vojtěch Cikrle, P. Karel Cikrle a P. Pavel Šenkyřík.

22. dubna 2007 přijelo na festival 13 sborů - 251 zpěváků. Společně byla provedena skladba autorské dvojice Petr Vrbacký, Ondřej Múčka „Aleluja“.

Festival v roce 2008 hostil jen 8 sborů převážně dětí nižšího věku. K uctění památky zesnulého Petra Ebena³⁷ se při mši, která byla celebrována P. Václavem Sloukem, zpívalo jeho ordinárium a liturgie byla provázena „Truvéřskou mší“.

Společně byla provedena premiéra písně „Před tváří tvou“, kterou zkomponoval Mag.Art. Ondřej Múčka přímo pro toto setkání.

Ročník 2009 proběhl za účasti 7 dětských sborů. Při mši sv., kterou celebroid P. Václav Slouk se zpívalo proprium skupiny Gen Rosso a ordinárium P. J. Olejníka. Bylo možné zapojit zpěváky ve třech stupních. Buď účastí na mši sv., účastí na odpolední přehlídce pouze zpěvem společných skladeb nebo samostatným vystoupením na přehlídce. Proběhl i seminář sbormistrů, který byl věnován diskuzi o přípravách dvacátého ročníku „Setkání“.

Jubilejního 20. ročníku „Setkání“ se zúčastnilo 10 sborů, jeden ekumenický z Jimramova. Program byl stejný jako v posledních letech. Společně nastudované skladby tohoto ročníku byly: „Poslouchej“ od J. Peřtové, „Vejdí pod střechem mou“ a v úpravě Ondřeje Múčky byla provedena „Velikonoční pasameza“ A.V.Michny.

V roce 2011 a 2012 se nepodařilo festival dětských chrámových sborů zorganizovat. Přes veškerou snahu o propagaci této akce se přihlásil jen jeden dětský sbor.

V závěru této kapitoly je nutné znovu konstatovat, že „Setkání“ dětských chrámových sborů je v krizi a budoucnost tohoto festivalu nejistá.

---

³⁷ Petr Eben se narodil 22. ledna 1929 ve Vamberku, zemřel 24.10. 2007 v Praze. Významný český skladatel nejen duchovní hudby, zabývá se m.j. zhudebňováním biblických předloh. Od roku 1989 byl čestným předsedou Společnosti pro duchovní hudbu. Jeho skladby jsou prochnuty hlubokým křesťanským cítěním a jsou umělecky a filozoficky přesvědčivým poselstvím.

1.10.6. Chrámové sbory, přehlídky chrámových sborů „Sborování“

Chrámové sbory a jejich činnost zůstává stále v popředí zájmu JMS. Péče o chrámové sbory je vedena v duchu instrukce Musicam sacram. „*Chrámové sbory a scholy cantorů at' existují a at' jsou pilně podporovány hlavně při katedrálách a jiných větších kostelích i v seminářích a řeholních studijních domech*“... *Stejně scholy, třeba malé, at' se zřídí vhodným způsobem i při menších kostelích.*“³⁸

Aby existující chrámové sbory dostaly příležitost ke své prezentaci, pořádá JMS každoročně setkání chrámových sborů pod názvem „Sborování“.

„Sborování“ je nesoutěžní přehlídka chrámových sborů dospělých. První ročník této přehlídky se konal v roce 1998 v Boskovicích. Setkání bývají jednodenní a účast sborů na této přehlídce není omezena jejich úrovní ani velikostí. Účelem je radost ze společného zpěvu a obohacující vzájemná setkání.

Od roku 1998 se podařilo „Sborování“ uspořádat každým rokem. Většina ročníků proběhla v kostele sv. Jakuba v Boskovicích, v letech 2004 a 2005 byla tato přehlídka uskutečněna v kostele sv. Petra a Pavla v Újezdě u Brna, ročník 2006 se konal v kostele sv. Prokopa v Letovicích a v roce 2011 a 2012 v kostele Panny Marie Bolestné ve Sloupu. Počáteční nadšení ze „Sborování“ postupem let opadalo a počet přihlášených sborů se snižoval. Nejnižší počet byl v letech 2004, kdy se přihlásilo pět sborů. Některé ročníky se naopak vydařily. Důkazem toho je rok 2007, zúčastnilo se ho 11 sborů. I úroveň provedených skladeb byla odborníky hodnocena velmi pozitivně.

Výsledkem snahy o oživení činnosti bylo nové pojetí těchto setkání. Tzv. regionální „Sborování“ se uskutečnilo na čtyřech místech (viz dále), aby sbory, které se z jakýchkoliv důvodů dříve nepřihlásily, dostaly příležitost ke své prezentaci.

Co se týče kvality sborů, lze z hodnocení odborníků vyčíst, že by bylo třeba položit větší důraz na hlasovou výchovu. Přineslo by to větší kultivovanost v hlasovém projevu. Za tímto účelem se plánují semináře pro sbormistry.

Za velmi úspěšnou akci je považovaná „Slavnost sborů“ uskutečněná v roce 2008. Tomuto setkání sborů čtyř diecézí (viz dále) museli organizátoři věnovat nemalé úsilí, které vedlo k mimořádně zdařilému výsledku.

---

³⁸ Musicam sacram čl. 19b

Chtěla bych se ve své práci pozastavit nad dvěma úhly pohledu na přehlídku chrámových sborů. Přestože v úvodu této kapitoly je uvedeno, že „Sborování“ není limitováno úrovní ani velikostí, přesto mnohdy kritika ze strany odborníků zní pro amatérské sbory tvrdě. Členové chrámových sborů jsou lidé, kteří obětují svůj čas, vydrží chlad kostelních kůrů v zimě i nedostatek času v létě. Jsou ochotni respektovat svého dirigenta, sbormistra s pokorou a oddaně. Zpívají nadšeně a ze všech svých sil. Jsou to však lidé amatérští a jejich výkony nebudou nikdy profesionální.

Na druhé straně sedí v řadách posluchačů vysoce erudované, hudebně a odborně vzdělané osobnosti, jejichž vnímání je nastaveno na profesionální úroveň předváděných výkonů. Není potom divu, že jejich slova z některých článků zaznívají tvrdě pro ty, kteří zpívají nadšeně, ale zcela amatérsky. Cituji odstavec vyjmutý z článku prof. Jiřího Sehnala, který hodnotil 3. ročník „Sborování“ z roku 2000.³⁹

„Úsudek o interpretační úrovni si musel učinit každý sám, z úst organizátorů nezaznělo nejmenší hodnotící slovo. Je pochopitelné, že úroveň provedení byla velmi různorodá, ale je třeba vzít v úvahu podmínky, ve kterých jednotlivé sbory pracují a také fakt, že některé sbory jsou tak přestárlé, že se od nich opravdu víc, než obětavost nedá očekávat.“

Článek byl napsán před 13 lety a jeho celkový obsah není negativní, spíše naopak. Přesto však slova v něm použitá by „přestárlé“ členy chrámových sborů jistě do budoucna odradila od vystupování na přehlídce. Taková vyjádření, byť myšlená v pozitivním kontextu, by mohla vést k tomu, že mnohé sbory ztratí odvahu se přehlídky zúčastnit. V době, kdy církev prožívá krizi, vidina zisku a moc peněz ovládá společnost, je třeba si i starých členů sborů vážit.

Slova poděkování a povzbuzení od otce biskupa Vojtěcha pro členy chrámových sborů, jsou vyjádřením úcty ke všem zpěvákům a sbormistrům.

---

³⁹ Dostupné Archiv JMS

Poselství chrámovým sborům otce biskupa Vojtěcha.

„Draží účastníci „Sborování“ pořádaného jednotou Musica sacra, milé sestry, milí bratři, rád bych vás pozdravil a poděkoval Vám, že jste si při časových nárocích plynoucích z povinností v rodinách, zaměstnání a služby v církvi udělali čas a přijeli na toto „Sborování“. Děkuji vám i vašim sbormistrům za službu, kterou konáte a za čas a energii s tím spojenou. Chtěl bych vás také povzbudit a říci: Važte si možnosti zpívat v chrámovém sboru a buďte na to hrdí. Kolik je těch, kdo tuto možnost nemají, je stále mnoho farností, kde žádný sbor není (...). Zpívat v chrámovém sboru je ale daleko víc, než jen ušlechtilou zálibou. Je to současně i duchovní formace obsahem zpívaných textů i možnost, jak rozvíjet svou vnímavost vůči ostatním lidem.

Druhý vatikánský koncil v Konstituci o liturgii říká: „členové chrámového sboru vykonávají skutečnou liturgickou službu. Proto ať plní svůj úkol s upřímnou zbožností a podle řádu, jak se sluší na tak vznešenou službu a jak to právem od nich očekává Boží lid (...). Kéž se vám to daří stále dokonaleji a kéž k tomu přispěje i dnešní „Sborování“.

K tomu vám všem ze srdce žehnám.

Váš biskup Vojtěch“

Pro úplnost této kapitoly zde uvádím přehled jednotlivých ročníků „Sborování“ a akcí uspořádaných JMS v oblasti chrámových sborů v letech 1998 - 2012.

Tak jako v předchozí kapitole „Setkání“, tak i v této kapitole „Sborování“, je důležitá informace o místě konání jednotlivých ročníků, počet zúčastněných členů sborů a v neposlední řadě informace o společně všemi sbory provedených skladbách.

Ve dnech 30. – 31. května 1994 se konal festival „Týden duchovní hudby v Třebíči“. Nad tímto festivalem jednota Musica sacra přijala záštitu. Zúčastnily se ho chrámové sbory ze širokého okolí, hostoval zde také sbor z Rakouska pod vedením dr. Manfréda Linsbauera.

26. listopadu 1994 proběhlo pracovní setkání vedoucích chrámových sborů na Petrově 2. Pan Zdeněk Hatina zde seznámil přítomné se zásadami při výběru hudby pro dobu adventní a vánoční. Byl vydán zákaz provádět v kostelích v adventní době pastorely a

vánoční mše, byť jen koncertně. Otec Karel Cikrle oznámil, že chrámové sbory budou mít možnost prezentovat se při nedělních mších v 10.30 v katedrále na Petrově.

První nesoutěžní přehlídka chrámových sborů se uskutečnila 13. června 1998 v kostele sv. Jakuba v Boskovicích. Zúčastnilo se jí 16 sborů s asi 450 zpěváky. Tento velký zájem organizátory překvapil. Následující ročník 12. června 1999 hostil ještě o dva sbory víc. Dle vyjádření odborníků byl repertoár hodnotný, úroveň provedení skladeb poměrně dobrá.

10. června 2000 na „Sborování“ v kostele v Boskovicích vystoupilo 14 sborů. Hodnocení přítomných odborníků z oblasti chrámové hudby bylo kladné. Kromě kvality provedených skladeb byla hodnocena i ekumenická rovina z oblasti slovanské liturgie východních pravoslavných či řeckokatolických církví a skladby protestantských autorů. Společně byla provedená skladba „Ave, maris stella“ Lajose Bardose

9. června 2001 se festival konal znovu v Boskovicích, vystoupilo 11 sborů s 330 zpěváky všech věkových kategorií, společně byla provedena skladba Zdeňka Pololánika „Hymnus na Nejsvětější Trojici“. V návrhu odpoledního programu byla prohlídka Boskovic nebo seminář s hodnocením pro sbormistry pod vedením Williho Türka.

Další boskovické setkání sborů proběhlo 8. června 2002, již tradičně se konalo v kostele sv. Jakuba v Boskovicích, zpívalo zde 5 sborů. Společně byla provedena skladba ke svaté Cecílii „Ad cantus, ad chorus“ od Mattheiase Sigismunda Biechtlera. Součástí tohoto ročníku byl i program Vladimíra Částka, ten však byl málo navštíven. Boskovičtí pořadatelé požádali o možnost změny místa pořádání přehlídky.

V roce 2003 žádná změna nenastala a sbory se znovu sešly v chrámu sv. Jakuba Boskovicích. Přijelo 9 sborů s 244 zpěváky. Odborníci konstatovali, že oproti minulým ročníkům byla lepší úroveň v provedení skladeb. Součástí festivalu byla i přednáška prof. Jiřího Sehnala na téma „Kyrie v průběhu věků“. Společně byla provedená skladba „Přijď, Duchu Svatý“ od Johna Walthera.

V roce 2004, na žádost boskovických o změnu, se „Sborování“ konalo v kostele sv. Petra a Pavla v Újezdu u Brna. Zúčastnilo se ho 5 sborů. Malý počet zúčastněných sborů byl odůvodněn souběžným konáním voleb. Z repertoáru sborů vyplynulo, že zaznívají stále stejná díla starých mistrů a málo skladeb současných autorů. Společně byla provedena skladba „O salutaris hostia“ Karla Steckera.

11. června 2005 se „Sborování“ znovu konalo v kostele sv. Petra a Pavla v Újezdě u Brna. Opět se přihlásilo málo sborů, pouze 7 se 145 zpěváky. Společně provedená skladba G. O. Pitoniho „Žalm 150“.

„Sborování“ 2006 hostil farní kostel sv. Prokopa a sv. Václava Letovicích.

Zúčastnilo se 6 chrámových sborů. Přes nižší účast sborů konstatována lepší úroveň. Zároveň se projevil trend studovat skladby současných autorů a opustit konzervativismus v repertoáru chrámových sborů, což bylo kritikou ročníku 2004. Společně byla provedena skladba „Otče náš.“

Následující ročník „Sborování“ 2007 se vrátil znovu do kostela sv. Jakuba v Boskovicích. Tohoto jubilejního, desátého ročníku se zúčastnilo 12 sborů, účinkujících bylo celkem 320. Podle slov otce Karla Cikrleho se jednalo o jeden z nejlepších ročníků. Na základě poznatků znovu zdůrazněna nutnost hlasové výchovy zpěváků.

Společně provedená skladba „Tollite hostias“ Camilla Saint – Saense.

7. června „Sborování 2008“ v kostele sv. Jakuba v Boskovicích. Zúčastnilo se ho 6 sborů, přehlídku vedl a poučeně komentoval P. Karel Cikrle. Součástí tohoto ročníku byl i seminář vedoucích sborů, kde bylo možné konzultovat problémy spojené s touto činností. Společně nastudovaná skladba „Žalm 150“ Zdeňka Pololáníka.

11. října 2008 se konala „Slavnost sborů“ v katedrále Petra a Pavla. Této mimořádné události je třeba věnovat více pozornosti. Tradice se zrodila přibližně před 15 lety. Tehdy hudebníci podunajských sousedících diecézí – vídeňské, trnavsko-bratislavské, györské a brněnské uspořádali setkání několika chrámových sborů. Setkání mělo úspěch a bylo dohodnuto, že se bude každoročně opakovat střídavě v sídelních městech jednotlivých diecézí. V posledních letech účast sborů z brněnské diecéze zajišťovala jednota Musica sacra. Nabídku uspořádat „Slavnost sborů“ dostala brněnská diecéze v roce 2006 a v roce 2008 byla uskutečněna.

Velice náročné organizační přípravy se ujal otec Karel Cikrle, Ondřej Múčka a Svatka Holíková. Vystoupení dvaceti přihlášených sborů bylo rozděleno do čtyř brněnských kostelů. Sv. Jakub, sv. Tomáš, Nanebevzetí Panny Marie u jezuitů a kostel sv. Janů u minoritů.

Společná byla mše sv. v katedrále. Mohutně zazněly společně provedené skladby „Pater noster“ a všichni účastníci zazpívali světovou premiéru skladby „Psalmus“ Zdeňka Pololáníka. Pro úplnost je třeba napsat, že sbory z vídeňské diecéze do Brna nepřijely, ale i přes to bylo toto setkání jedním z nejúspěšnějších a nejvýznamnějších počinů JMS v posledních letech. Bylo velice zdařilé a byla mu věnována pozornost i ve sdělovacích prostředcích.

V roce 2009 se konala další přehlídka chrámových sborů „Sborování“ znovu v Boskovicích. Zpívalo 9 sborů převážně z jižní Moravy. Boskovičtí již tradičně uspořádali krásné setkání. Z řad odborníků konstatováno, že se umělecká úroveň výkonů stále zvyšuje. Schází se zde však poměrně malá část existujících sborů a je třeba hledat způsoby, jak je oslovit a do Boskovic na setkání přivést. Společně provedená skladba „Asperges me“ Michaela Haydna a „Eja gentes“ Josefa Haydna.

V roce 2010 bylo „Sborování“ nově pojato. Festival byl uskutečněn na čtyřech místech brněnské diecéze. V Jimramově, v Třebíči, Boskovicích a v Brně. Všechny přehlídky byly zahájeny jednotným poselstvím sborům, které jim zaslalo vedení JMS. Myšlenka uspořádání regionálního setkání sborů vznikla jako snaha podpořit na místní úrovni i další sbory, které se do společně pořádaných akcí nezapojovaly. V Jimramově zazpívalo šest sborů, v Třebíči čtyři, v Boskovicích pět a v Brně pět sborů.

Přes určitou skepsi, která byla zapříčiněna malým počtem přihlášených sborů v jednotlivých kostelích lze říci, že celkový počet 20 sborů je povzbudivým úspěchem.

18. června 2011 se „Sborování“ poprvé konalo v kostele Panny Marie Bolestné ve Sloupu. Zúčastnilo se ho 8 sborů různých velikostí. Přijela i malá zpívající seskupení, která předvedla kvalitní výkony. Součástí přehlídky byla i komentovaná prohlídka poutního chrámu ve Sloupu místním farářem P. Karlem Chylíkem.

V roce 2012 proběhlo opět regionální „Sborování“ na pěti místech: 20. května Jimramov, 9. června Bílovice nad Svitavou a Třebíč, 10. června Boskovice, 24. června Brno.

Autorem výňatku hodnotícího článku ze Zpravodaje JMS 3/2012 je Karol Frydrych.⁴⁰

„Z regionálního Sborování v Brně jsem měl velmi dobrý pocit. Svojí pestrostí připomínal hudební raut s ochutnávkou kompozičních skvostů všech epoch. Byť žádný z výše uvedených sborů nedosahuje preciznosti Kantilény, celková úroveň byla velmi slušná. Potěšil také dopis otce biskupa. Patnáctý ročník nesoutěžní přehlídky chrámových sborů potvrdil, že pořádání takových akcí má smysl a zdaleka nejde jen o repertoárovou inspiraci. Velké poděkování patří nejen zúčastněným sborům, ale především Petru Kolařovi, který roli moderátora, sbormistra, varhaníka, dramaturga a organizátora zvládl na výbornou.“

---

⁴⁰ PhDr. Ing. Karol Frydrych je členem JMS a zároveň šéfredaktorem Zpravodaje JMS. Narodil se 16. 3. 1975 ve Smolenicích na Slovensku. Těžištěm jeho zájmu je hudba starých mistrů, organologie i hudba 20. století. Věnuje se také skladbě. V roce 2006 získal ve skladatelské soutěži V Praze čestné uznání za skladbu „Oratorium“. Kromě svých občanských povolání působí v jednotě MS jako pedagog a instruktor varhanických kurzů. Vyučuje varhanní hře, základům gregoriánského chorálu, liturgice.

1.10.7. Archiv hudebnin

Vedení archivu hudebnin je služba chrámovým sborům a jejich kantorům. Je to jedna z podstatných činností JMS. Již v začátcích nově ustanovené JMS se v zápisu z valné hromady ze dne 23. 4. 1994 mluví nejen o plánu vytvořit vlastní notový archiv, ale i zmapovat archivy jednotlivých farností.

Několikeré stěhování jednoty nebo nevyhovující prostor je však pro systematicklost a přehlednost archivu zásadním problémem. Během dvaceti let se sídlo jednoty čtyřikrát změnilo. Na počátku sídlila jednota na Petrově 2. První stěhování bylo na Grohovu 10/12, následně na Grohovu 14. V současné době jednota sídlí na ulici Smetanova, v budově nově zrekonstruované varhanické školy. V nových prostorách je dost místa na to, aby notový archiv zaujal čestné místo v aktivitách JMS a byl tak zdrojem inspirace a notového materiálu pro všechny zájemce. V poslední době však stále více volá po lepším uspořádání, novějším a aktuálnějším výběru skladeb. Spíše než jen o samotném seznamu skladeb se ve vedení JMS diskutuje o propracovanějším systému, kdy by ke každé skladbě měl být připojen krátký komentář o jejím liturgickém využití, způsobu interpretace, vokálním i nástrojovém obsazení. Bylo by ideální, kdyby byl i elektronicky dostupný.

Nelze však nepodotknout, že nabídka not z nejrůznějších internetových portálů je v současné době často upřednostněna před osobní návštěvou archivu JMS. O to víc by však měl být archiv hudebnin kvalitněji zpracován i s přihlédnutím k tomu, že by měl mít i vzdělávací funkci v oblasti liturgické hudby.

Dostupnost seznamu archiválií

Zpravodaj 1997/5 příloha aktuálního stavu notovin v archivu JMS

Zpravodaj 1999/2 příloha. Seznam notovin z pozůstalosti Otty Alberta Tichého, seznam notového archivu pěveckého sboru kostela narození Panny Marie v Jimramově a archiv kostela sv. Michaela ve Starém Městě u Uherského Hradiště. Tento zpravodaj obsahuje ve své příloze i aktualizovaný seznam archivu JMS

Zpravodaj 2000/4 příloha. Seznam soukromého archivu prof. Jiřího Strejce⁴¹ z Hradce Králové.

41

Jiří Strejce narozen 1932 v Praze, od r. 1943 byl varhaníkem v kostele Panny Marie Královny míru v Praze na Lhotce. Studoval nejdříve privátně u prof. Marie Vojtěchové, prof. Vojtěcha Říhovského, potom na Městské hudební škole v Praze a na Státní konzervatoři v Praze, kde studoval u prof. Miroslava Kampelsheimera a skladbu u prof. Alberta Tichého. Jako varhaník působil v katedrále Sv. Ducha v Hradci Králové. Pracoval také jako korepetitor Klicperova divadla v Hradci Králové. Působil též pedagogicky, byl členem JMS. Nemalých úspěchů dosáhl také jako skladatel. Usiloval o čistotu liturgické hudby.

Kromě hudebního archivu JMS vlastní i knihovnu hudební literatury. Seznam knih lze najít jako přílohu zpravodaje 1998/5.

Seznam archivovaných hudebnin lze najít na internetových stránkách: <http://www.musicasacra.cz/index.php?m=6>

1.10.8. „Svatocecilská“ setkání

V předmluvě této kapitoly je vhodné uvést několik vět o kultu svaté Cecílie, patronky duchovní hudby a chrámových hudebníků.

Cecílie žila pravděpodobně ve 3. století v době pronásledování křesťanů. Byla to neobyčejně krásná dívka. Říman Valerián okouzlen její krásou požádal rodiče, aby mu ji dali za ženu. Cecílie nechtěla svým odmítnutím rodiče zahanbit, a proto svolila. Vymínila si však, že bude se svým mužem žít v panenské čistotě. Valerián tuto podmínku přijal a pod jejím vlivem se stal také křesťanem. Dříve pyšný a udatný římský voják se teď stal služebníkem chudých, pro které usilovně pracoval. Po čase byl obviněn z křesťanství a společně se svým bratrem Maxmiliánem byl umučen. Také svatá Cecílie se stala mučednicí, avšak byla uchráněna následků mučení. Z vřelé lázně vyšla nespálená a neusmrtil ji ani kat svým mečem. Pouze zraněná umírala dlouho a v bolestném utrpení zpívala a učila kolem shromážděné písním chválícím Boha.

„Svatocecilská“ setkání organizuje JMS ve dnech kolem svátku patronky chrámové hudby sv. Cecílie (22. listopadu). Je to setkání všech, kteří se chrámovou hudbou zabývají. Scházejí se zde varhaníci, skladatelé, sbormistři, dirigenti, zpěváci, členové chrámových sborů příznivci a členové JMS.

První „Svatocecilské“ setkání se uskutečnilo tři roky po založení JMS na podzim v roce 1996 v kostele Neposkvrněného početí Panny Marie v Brně na Křenové ulici. Další roky se již tato setkání uskutečňovala v brněnské katedrále a přilehlých společenských prostorech na Petrově. 13. listopadu 1999 se uskutečnilo i znojemské setkání varhaníků na faře kostela sv. Mikuláše ve Znojmě. Tématem bylo: Chrámový sbor a jeho postavení a poslání v liturgii, pěvecká technika, vlastní práce

„Svatocecilské“ setkání se uskutečňuje každým rokem. Koncepce programu se ustálila už v prvních letech a v podstatě setrvává až doposud. V pravidelném programu bývá duchovní slovo, vystoupení katedrálního sboru, předávání kvalifikačních osvědčení typu C1 a C2 absolventům I. a II. cyklu varhanické školy, dále JMS informuje o své činnosti v uplynulém roce a seznamuje přítomné o svých záměrech v roce příštím. Součástí programu bývá i přednáška na témata, která se týkají odborné problematiky, např. postavení chrámového sboru v liturgii, pěvecká technika ve vedení sboru a podobně. Drobná obohacení lety zaběhnutého programu, jako je například zpovědní služba, byla přijata velmi kladně a také hojně využita. Tato setkání jsou důležitá pro aktivizaci a povzbuzení varhaníků, zpěváků, kantorů působících v celé republice a JMS tak zprostředkovává kontakt chrámových hudebníků s odborníky a dává podněty ke zkvalitňování jejich služby v jednotlivých farnostech. Nezastupitelný prvek těchto setkání je i nabídka notovin.

Významné „Svatocecilské“ setkání se uskutečnilo 23. listopadu 2002

Bylo spojené s oslavou 10. výročí založení Jednoty Musica sacra

Byla to důstojná oslava výročí za přítomnosti asi 300 hudebníků, všichni účastníci společně provedli Hromádkovo „Te Deum“, hlavním celebrantem mše sv. biskup Mons. Vojtěch Cikrle. Součástí programu byl i koncert, na kterém vystoupila svatomichalská schola vedená J. Gerbrichem a Svatomartinský sbor z Třebíče pod vedením J. Paika.

„Svatocecilská“ setkání mívají i své hosty. Setkání varhaníků navštívil v roce 2003 doc. P. František Kunetka z Cyrilometodějské teologické fakulty v Olomouci a podebatoval o současném stavu liturgické hudby.

V roce 2007 do Brna přijel Filharmonický sbor z České Lípy.

V roce 2011 byl hostem Richard Novák. Na malém koncertu provedl cyklus Biblických písní Antonína Dvořáka.

Tomuto ročníku setkání věnovala pozornost i Česká televize a televize Noe.

Některá setkání měla své zvláštnosti. Například v roce 2009 při mši sv. zněla „Missa mundy“, stejně jako při návštěvě Sv. otce Benedikta XVI. V roce 2010 bylo na setkání k dostání CD „Deus caritas est“ – hudba z bohoslužby se Svatým otcem Benediktem XVI. v Brně.

Slavnostní „Svatocecilské“ setkání při příležitosti 20 let od založení jednoty Musica sacra proběhlo 24. listopadu 2012. Mělo svůj pravidelný program, ale mimořádností tohoto setkání bylo zveřejnění Apoštolského požehnání papeže Benedikta XVI. Všichni členové a spolupracovníci jednoty Musica sacra jej přijali s velkou ctí.

Svatý Otec Benedikt XVI.
 uděluje z celého srdce
Apoštolské Požehnání
Uděluji všem členům a spolupracovníkům
Jednoty na zvelebení církevní hudby na
Moravě Musica Sacra
 a na přímělu Bohorodičky Panny Marie
 vyprošuji hojnost Božích milostí
Ex Aedibus Vaticanae, die 14. 4. 2012
 + Felix ad Blancis Prieto
Archiepiscopus Elemosynarius Apostolicus

Apoštolské požehnání datované 14. 4. 2012

Ve zde uvedeném přehledu aktivit JMS jistě stojí za zmínku i jednorázová nabídka exercicií, které se uskutečnily v srpnu roku 2000. Tyto exercicie byly určeny speciálně pro varhaníky a jejich službu. Uskutečnily v exercičním domě Stojanov na Velehradě a exercitátorem byl P. Zdeněk Angelik Mička, OP.⁴²

1.10.9. Zájezdy za varhanami

Zájezdy za varhanami je každoroční akce, kterou jednota Musica sacra pořádá. Jedná se o tematický zájezd, spojený s odborným výkladem, který rozšiřuje zájemcům vědomosti o varhanách a jejich stavitelích v kostelích a chrámech po celé republice i v zahraničí. Součástí těchto zájezdů bývá i předvedení zvuku navštívených varhan profesionálním varhaníkem, ale i amatérští varhaníci dostávají nevšední příležitost zahrát si na vzácné nástroje, které jsou pro ně v běžném životě a varhanické praxi zcela nepřístupné. Tato aktivita JMS se setkává v jednotlivých ročnících s rozdílnou účastí zájemců, avšak vždy s nadšeným ohlasem zúčastněných. V roce 1998 a v roce 2008 se zájezd neuskutečnil pro nedostatek přihlášených. V letech 2007, 2009, 2010 se malý počet účastníků řešil individuální dopravou na určená místa a společně se potom uskutečnila návštěva vybraných chrámů.

Hlavním organizátorem a průvodcem zájezdů za varhanami je prof. PhDr. Jiří Sehnal, CSc. Osobnost profesora Sehnala je v souvislosti s jednotou Musica sacra natolik významná, že mu věnuji v této práci větší pozornost.

V roce 1993 stál u založení jednoty Musica Sacra a byl jedním ze dvou členů předsednictva jmenovaných biskupem a až do dnes je jednou z nejvýraznějších osobností působících v JMS.

Prof. PhDr. Jiří Sehnal se narodil 15. 2. 1931 v Radslavicích u Přerova. V letech 1942 až 1950 navštěvoval reálné gymnázium v Přerově, současně studoval klavír a hudební teorii u hudebního pedagoga a skladatele Karla Maříka. Po maturitě studoval hudební vědu a estetiku na Filosofické fakultě Palackého univerzity v Olomouci. V roce 1955 nastoupil do oddělení katalogizace Univerzitní knihovny v Olomouci, současně spravoval tehdejší pobočku této knihovny v Kroměříži a věnoval se soupisu a průzkumu tamních památek. Na pedagogickém

---

⁴² P. Zdeněk Angelik Mička, člen dominikánského řádu, v současné době převor ve Znojmě u Sv. Kříže, autor duchovních skladeb a několika písní a zpěvů v Kancionálu, lektor varhanických kurzů. V roce 1996 byl jmenován ředitelem Katedrálního vzdělávacího střediska liturgické hudby a zpěvu při Metropolitní kapitule sv. Václava v Olomouci.

oddělení hudební školy v Olomouci vyučoval harmonii. V letech 1958 až 1964 pracoval jako knihovník Výzkumného ústavu zelinářského ČSAZV v Olomouci. V roce 1964 nastoupil do oddělení dějin hudby Moravského (zemského) muzea v Brně, kde byl do roku 1978 odborným asistentem a v letech 1978 až 1994 byl vedoucím tohoto oddělení.

Jako externí pedagog působil od roku 1990 na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V roce 1992 se zde habilitoval v oboru muzikologie a v roce 1997 byl jmenován profesorem Masarykovy univerzity. Od roku 1995 až do současnosti externě vyučuje na Katedře muzikologie Filozofické fakulty Palackého univerzity v Olomouci.

Vědecký zájem prof. Jiřího Sehnala se zaměřuje zejména na dějiny hudby 17. a 18. století, na dějiny varhan (zejména na Moravě) a na katolickou chrámovou hudbu v 17. až 19. století. Během svého života aktivně působí v celé řadě vědeckých a společenských organizací.

Díky jeho nadšení pro varhany a pro jejich zvuk se zájezdy po varhanách udržují mezi aktivitami JMS už dlouhá léta a bylo by jistě žádoucí, aby prof. Sehnal měl stále dosti sil tuto činnost dále vykonávat.

Zájezdů za varhanami se účastní také MgA David Postránecký, varhaník, lektor na varhanických kurzech Musica Sacra, pedagog na Janáčkově akademii múzických umění v Brně a na Církevní konzervatoři v Opavě. Působí mimo jiné také jako varhaník v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně.

V letech 1997 – 2012 byly navštíveny o zájezdech tyto chrámy a jejich varhany.

14. června 1997 byly navštíveny olomoucké kostely sv. Michala a Panny Marie Sněžné. Dále se pak uskutečnila prohlídka varhan v Dubu nad Moravou.

16. května 1998 byla plánovaná prohlídka nových varhan v Deblíně, Bystřici nad Pernštejnem a Jimramově. Tento zájezd se však neuskutečnil pro malý počet přihlášených. Tato místa byla navštívena až v květnu 1999.

20. května 2000 si účastníci prohlédli nové nástroje v aule elektrotechnické fakulty VUT v Brně a varhany v kostelích v Hustopečích a v Břeclavi. V následujícím roce 2001 se uskutečnila prohlídka nástrojů ve Strážnici, v Hodoníně a v Dolních Bojanovicích.

Zájezd v roce 2002 vedl do Předklášteří u Tišnova, Lísku a Jihlavy do kostela sv. Ignáce.

17. května 2003, zájezd do Nového Hradce Králové do kostela Nanebevzetí Panny Marie a do katedrály Sv. Ducha v Hradci Králové.

8. května 2004 se uskutečnila prohlídka nástrojů v Křenovicích, v Louce u Velké nad Veličkou, v Nivnici a Bojkovicích.

7. května 2005 si návštěvníci prohlédli nástroje v kostele sv. Mikuláše v Humpolci a v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Polné u Jihlavy.

20. května 2006 se konal velice vydařený zájezd do Perneggu a Gerasu v Rakousku.

26. května 2007 vedla cesta do katedrály sv. Václava a do chrámu sv. Mořice v Olomouci. Tohoto zájezdu se zúčastnil velmi malý počet zájemců.

V roce 2008 se plánoval zájezd za varhanami, kdy měly být navštíveny varhany na moravskoslezském pomezí, pro malý počet přihlášených se však neuskutečnil.

S tímto problémem se potýkal i plánovaný zájezd v roce 2009. Aby nemusel být zrušen dopravili se účastníci do Prahy individuálně. Prohlídli si varhany na Břevnově, v Týně a ve Strašnicích. S nástroji seznámil Ing. Marek Čihař a prof. Korejs.

22. května 2010 se malý počet přihlášených opět dopravil vlastními auty a byly navštíveny varhany ve Velké Bíteši, v Netíně a ve Studénkách u Jihlavy. Varhany předvedl MgA. David Postránecký.

4. června 2011 byly navštíveny varhany v kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Vranově nad Dyjí. Poslední uskutečněný zájezd 12. května 2012 vedl do Hlučína, Ludgeřovic a do kostela sv. Václava v Ostravě.

Bylo by dobré, kdyby skupina varhanních nadšenců a obdivovatelů královského nástroje o tuto výjimečnou aktivitu JMS v budoucnosti nepřišla.

1.10.10. Významné koncerty uspořádané JMS v letech 1993 – 2012

Během své dvacetileté činnosti uspořádala jednota Musica sacra také několik významnějších koncertů. Jedním z nich byl koncert uspořádaný k 10. výročí varhanických instruktáží. Bylo provedeno dílo Josefa Haydna - Sedm slov Vykupitelových. Uskutečnil se v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně 25. dubna 1993.

Další koncert JMS uspořádala na svátek patronů Petra a Pavla 29. 6. 1994 při příležitosti znovuotevření brněnské katedrály po úpravách interiéru a po archeologickém průzkumu, který byl dokončen. Koncertu se zúčastnilo velké množství hostů, především těch, kteří se nějakým způsobem přičinili o opravu katedrály. Koncert zahajoval otec biskup Vojtěch Cikrle a brněnský primátor.

Ještě v témže roce, 3. srpna 1994, JMS uspořádala v kostele sv. Augustina koncert a capella. Hostem tohot koncertu byl Kammerchor Wetzlar. Byla provedena díla J. S. Bacha, G. Ph. Telemana, H. Purcella aj.

Další koncert se uskutečnil ve spolupráci s Rakouským kulturním institutem 7. září 1994. Bylo provedeno Oratorium o smrti sv. Jana Křtitele tentokrát v kostele u sv. Janů (Minorité)

V kostele sv. Augustina se uskutečnil 27. února 2006 koncert při příležitosti životního jubilea prof. Josefa Pukla a prof. PhDr. Jiřího Sehnala. Připravila jej JMS společně s varhanickou školou.

1.10.11. Vydavatelská činnost

Jednou z nezastupitelných aktivit jednoty Musica sacra je vydavatelská činnost. Během dvaceti let své existence se tímto způsobem stará o doplnění, rozšíření a také o aktualizaci a obnovení hudební literatury k liturgii. Vydávaná hudební literatura vychází vstříc požadavkům a poptávce účastníků hudebních kurzů, školení a seminářů pořádaných JMS.

Prvním vydavatelským počinem byl „Svatovojtěšský sborník“. Byl vydán v roce 1997 u příležitosti oslav milénia sv. Vojtěcha. Sborník obsahuje tři skladby pro čtyřhlasý sbor s doprovodem varhan a dvě skladby pro sólový zpěv a varhany. Skladby jsou technicky méně náročné, dostupné i pro méně zdatné sbory.

V témže roce byly vydány „Pašije“ na chorální nápěv s textem současného lekcionáře.

Dílem autorské dvojice Karel Cikrle a Jiří Sehnal je „Příručka pro varhaníky“.
“Příručka pro varhaníky je prostým seřazením tří učebních textů, které vznikly pro potřeby hlavně studentů různých hudebních škol a účastníků kurzů chrámových hudebníků pořádaných jednotou Musica sacra, v případě Liturgiky i pro účastníky brněnských katechetických kurzů. Především v nejstarší z nich – Liturgice – jsou doplňky a aktualizace. Protože tyto tři texty vznikly nezávisle, na některých místech se překrývají.“⁴³

---

⁴³ CIKRLE, K.. - SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, předmluva

Třemi učebními texty jsou myšleny „Liturgika“ a „Liturgická hudba“ od Karla Cikrleho a „Stručný přehled dějin katolické chrámové hudby“ Jiřího Sehnala. Tato publikace byla poprvé vydaná v roce 1999. V roce 2002 a 2006 byly vydány ještě dotisky. Celkový náklad příručky byl 1 400 výtisků.

Zdeněk Pololáník je autorem sbírky „Zpěvy mezi čteními“. Z úvodu této sbírky cituji: *„ Zpěvy mezi čteními jsou nejdůležitějšími zpěvy v liturgii, nejen mešní. Jestliže se při bohoslužbě něco zpívá, mají to být především tyto zpěvy. Všeobecné pokyny k mešnímu lektionáři říkají: Responsoriální žalm, nazývaný též graduale, protože je nedílnou součástí Božího slova, má velký význam liturgický i pastorační...Responsoriální žalm se má zpravidla zpívat...Zpěv velmi pomáhá k pochopení duchovního smyslu žalmu a poskytuje látku k rozjímání... “*

Sbírka obsahuje Responsoriální žalmy a zpěvy před evangeliem pro neděle, slavnosti a vybrané svátky. Je určena především pro žalmisty a scholy. 1. vydání bylo v roce 2003 a následovaly tři dotisky v roce 2006, 2008, 2011.

Pro začínající varhaníky je určen „Snadný varhanní doprovod ke Kancionálu“. Jedná se o snadný varhanní doprovod k nové verzi Kancionálu z roku 2004, který obsahuje litanie, písně a ordinária s doprovody J. A. Mičky, J. Strejce, J. Pukla, V. Kmenta a dalších. Doprovody jsou snadno hratelné i bez pedálů a pro lepší dostupnost pro začínající varhaníky jsou některé doprovody v jiných, snazších tóninách než jsou v Kancionálu. Tato publikace byla vydaná v roce 2004 nákladem 1000 výtisků.

Drobná publikace, jejímž autorem je Karel Cikrle „Varhanická zbožnost“, je zamyšlením nad duchovním rozměrem varhanické služby. Brožura nabízí i podněty pro oživení duchovního života varhaníka v souvislosti s pojetím jeho služby při liturgii. Chtěla bych podtrhnout, že P. Karel Cikrle vystihl ve svých textech dva rozměry. Zatím co „Příručka pro varhaníky“ je praktickým výukovým materiálem, tato brožura se zabývá duchovní stránkou varhaníka.

Další praktickou příručkou pro varhaníky je „Direktář pro varhaníky“. Napomáhá k výběru vhodných písní z Kancionálu k liturgii. Je zde návod, jak uplatňovat obecné zásady při výběru písní, které jsou vhodné k jednotlivým liturgickým dobám s pomocí přehledně členěného kalendária. Dále jsou zde uvedeny možnosti použití responsoriálních žalmů z kancionálu a možnosti použití některých částí denní modlitby církve.

1. vydání 2005, nákladem 1000 výtisků

2. doplněné vydání 2006 nákladem 1000 výtisků

Dalším velmi úspěšným vydavatelským počinem je „Škola na varhany“ Ferdinanda Bachtíka a Stanislava Jiráka. Jedná se o přetisk původního vydání z r. 1907. První část obsahuje cvičení hry na manuálu i pedálu, druhá část obsahuje preludia ve všech tóninách dur, moll i církevních, ve třetí části jsou uvedena preludia a fugy starých českých mistrů. Součástí je CD s nahrávkami.

Reedicí „zeleného“ doprovodu ke kancionálu z roku 1992 je „Varhanní doprovod ke kancionálu“ – obnovené vydání.

Je to opravená sbírka, doplněná o doprovody písní a zpěvů zařazených do kancionálu a má tři varianty.

1. vydání z roku 2009, vyšlo nákladem 500 výtisků pro královéhradeckou diecézi.

2. vydání z roku 2009, vyšlo nákladem 700 výtisků pro olomouckou, ostravskou, opavskou diecézi.

3. vydání z roku 2009, vyšlo nákladem 1000 výtisků pro ostatní diecéze

Praktickými varhaníky jistě vřele uvítaná je samostatná ediční řada „Varhanní preludia“. Jedná se o jedenáct sešitů, z nichž každý obsahuje samostatnou, monotematicky zaměřenou sbírku. Součástí každého sešitu je i CD s interpretací jednotlivých kompozic k poslechu. Sešity jsou barevně rozlišené a vyšli v tomto pořadí:

„Varhanní preludia I“ na vybrané písně z Kancionálu

Sbírka slavnostních doher na některé písně z Kancionálu různé technické náročnosti. Sbírka obsahuje 36 kompozic většinou od brněnských autorů.

„Varhanní preludia II“ autora Zdenka Angelika Mičky. Jedná se o invence pro varhany staršího i novějšího stylu. Šestnáct drobných kompozic je určeno účastníkům varhanických kurzů, kde bývá autor lektorem hry a improvizace. Většinu skladeb lze použít i při liturgii. Příložené CD je vytvořené autorem sbírky.

„Varhanní preludia III“ Josefa Pukla jsou preludia v nejpoužívanějších tóninách. Sbírka představuje výběr z autorova díla a má posloužit k obohacení repertoáru varhaníků a také jako návod pro případné pokusy při jejich vlastním improvizování. Snadná preludia jsou v tóninách dur i moll do 4 křížků a jsou vhodná hlavně pro amatérské varhaníky.

„Varhanní preludia IV“. Jedná se o snadná preludia v různých stylech a tóninách. Preludia převážně generace mladších brněnských varhaníků (Petr Kolař, Ondřej Múčka, David Postránecký, Ludmila Stichová, Tomáš Syrek).

„Varhanní preludia V“ jsou preludia na písně z Kancionálu doby adventní

Preludia různé technické náročnosti přináší transponovaný doprovod k písni a též preludium v příslušné tónině na každou píseň z Kancionálu. Sbíрка obsahuje 88 kompozic přibližně od 30 autorů.

„Varhanní preludia VI“ je sbírka preludií na písně z kancionálu doby vánoční. 92 kompozic různých technických úrovní v různých tóninách.

„Varhanní preludia VII“ jsou preludia na písně z kancionálu doby postní. Jedná se o preludia na každou píseň z kancionálu v různých úrovních technické náročnosti k písním doby postní a ke křížovým cestám. Jsou napsány v různých kompozičních stylech.

Varhanní preludia VIII jsou preludia na písně z kancionálu doby velikonoční.

Varhanní preludia IX obsahuje preludia na písně z kancionálu mešní obecné.

Varhanní preludia IX a X obsahují kompozice zaměřené na písně k Pánu Ježíši a k Panně Marii.

Z výše uvedeného přehledu vyplývá, že jednota Musica sacra má velkou péči o varhaníky a snaží se je v jejich činnosti podpořit velmi rozsáhlou nabídkou notové literatury, která je dostupná pro různé úrovně varhanických dovedností.

Do vydavatelských aktivit patří také Zpravodaj JMS.

Zpravodaj JMS je periodikum, které vychází čtyřikrát až pětkrát ročně. Náplní tohoto Zpravodaje jsou informace ze života jednoty, dále přináší informace o pravidelně se opakujících akcích: „Setkání“, „Sborování“, „Svatocecilská“ setkávání“ zájezdy za varhanami. Podstatnou součástí bývají články otce Karla Cíkrleho, který svými odbornými znalostmi provází čtenáře liturgickými obdobími a současně také duchovním slovem.

Ve zpravodaji lze též najít informace o varhanách a významných varhanících současnosti i o nezapomenutelných osobnostech historie.

Ke své prezentaci zde také najde prostor i varhanická škola, která je spolupracující institucí. JMS zde předkládá svoji vydavatelskou činnost a poskytuje nabídku notovin a literatury pro chrámové sbory a zveřejňuje nabídku pro další vzdělávání varhaníků a chrámových hudebníků. V posledních ročnících JMS lze najít i přílohy s notami pro sbory k různým liturgickým obdobím a slavnostem.

2. P. PhDr. Karel Cikrle

Karel Cikrle se narodil 17. 2. 1935 v Bosonohách, dnes Brno – Bosonohy. Jeho rodiče Karel a Růžena (rozená Svobodová) měli tři syny. Jeden z nich za tragických okolností zahynul a zůstali dva bratři Karel a Vojtěch. Oběma bylo dáno duchovní povolání. Mladší ze dvou bratrů, Vojtěch, se stal 13. sídelním biskupem brněnské diecéze. Biskupské svěcení přijal 31. 3. 1990 z rukou olomouckého arcibiskupa Františka Vaňáka. Karel Cikrle vystudoval Cyrilometodějskou teologickou fakultu v Litoměřicích a stal se knězem. Svá studia zakončil na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity

v Brně disertační prací na téma Melodický vývoj písní Hospodine, pomiluj ny a Svatý Václave. Získal doktorát filosofie a stal se odborníkem na liturgii a liturgickou hudbu, která je kromě kněžské služby podstatnou náplní jeho celoživotního díla.

2. 1. Formace a vzdělání

Karel Cikrle vyrůstal ve zbožné rodině, která ho formovala ke kněžskému povolání již od dětství. V roce 1949 (mladému Karlovi bylo 14 let) byl jeho otec z politických důvodů zatčen a ve vězení strávil 11 roků. Tato událost zasáhla do života Karla Cikrleho tak zásadně, že byl vyloučen ze studií na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Tu potom mohl dokončit až v roce kněžského svěcení 1970.

Jeho studentská léta však začala již v roce 1953, kdy nastoupil na gymnázium na Starém Brně. Po maturitě byl přijat na Janáčkovu akademii múzických umění v Brně, kde studoval dva roky zpěv. V roce 1955 přestoupil do 2. ročníku muzikologie na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, odtud byl však z ideologických a náboženských důvodů před

promocí v roce 1959 vyloučen. Jeho původ v politicky pronásledované rodině (kromě otce byl ve vězení i bratr jeho matky a švagr jejich dalšího bratra) mu potom dovolil uplatnit se pouze v dělnických profesích.

Pracoval manuálně v cihelně, po vojenské prezenční službě nastoupil v textilní továrně Mosilana. Současně však, jako hudební odborník, pracoval v hudebním oddělení Moravského zemského muzea na mezinárodním programu katalogizace hudebnin.

Po opakovaných žádostech byl v roce 1966 přijat na Cyrilometodějskou teologickou fakultu v Litoměřicích, kterou absolvoval ve zkráceném studiu v roce 1970. V tomto roce byl také vysvěcen na kněze. Ještě před kněžským svěcením, po obhájení své dizertační práce na Masarykově univerzitě v Brně, získal titul PhDr.

2. 2. Kněžská služba

Karel Cikrle působí od roku 1970 v duchovní správě brněnské diecéze. Po vysvěcení v roce 1970 byl ustanoven kaplanem v Břeclavi, kde byl necelé dva roky. Potom byl v letech 1972–1975 kaplanem u sv. Tomáše.

Dalším jeho působištěm byly Rouchovany, kde byl administrátorem. Zde čelil útokům ze strany státní politické moci, protože působil mezi polskými dělníky na stavbě atomové elektrárny v Dukovanech, kde měl pravidelné nedělní mše. Četla se zde polsky biblická čtení, zpívaly polské písně a Otec Karel se s nimi spřátelil. Tito dělníci se aktivně podíleli na založení polského hnutí Solidarita v roce 1980.

Z Rouchovan byl otec Karel přeložen a dalších devět let, tedy v letech 1981–1990 působil v Jimramově. Následující roky 1990–2005 byl farářem v Brně-Komárově. Po odchodu do důchodu vypomáhá v duchovním středisku Brno-Lesná.

2. 3. Pedagogická činnost

V letech 1982–1990 Karel Cikrle inicioval a vedl instruktáže varhaníků, které nakonec vyústily v založení jednoty Musica sacra.. V roce 1990 se stal pedagogem brněnské konzervatoře, kde vyučoval liturgiku, liturgickou hudbu a gregoriánský chorál.

Liturgiku a liturgickou hudbu vyučoval také na Filosofické fakultě Masarykovy university v Brně. Od roku 1992 vyučoval také na JAMU. Na této vysoké škole byl jedním ze zakladatelů Kabinetu pro duchovní hudbu a vyučoval liturgiku, liturgickou hudbu,

gregoriánský chorál a církevní latinu. Vyučoval také na varhanické škole, u jejíhož zrodu stál. V souvislosti s pedagogickou činností vznikly učební texty Liturgika, vydaná v roce 1994, a Liturgická hudba, vydaná v roce 1997.

2. 4. Hudební aktivity

PhDr. Karel Cikrle byl iniciátorem a redaktorem zpěvníku Hlaholík. Tento zpěvník byl nejrozšířenější sbírkou písní křesťanského folku s doprovodem kytary své doby. 1. vydání vyšlo v roce 1968, 2. vydání v roce 1970. Nejvýznamnějším hudebním počinem otce Cikrleho byla práce na katolickém kancionálu. „V roce 1966 biskupové a ordináři Čech a Moravy jmenovali komisi, která měla zredigovat jednotný kancionál pro Čechy a Moravu. V té době se v Čechách zpívalo z Českého kancionálu, v olomoucké diecézi z Boží cesty, v brněnské z Cyrilometodějského kancionálu a částečně ještě z Cesty k věčné spáse.“⁴⁴

Předsedou komise byl ustanoven P. Ladislav Simajchl, ale později jeho zodpovědnost přešla na otce Karla Cikrleho, který obětavě pracoval s několika dobrovolníky. Dílo vznikalo ve velmi těžkých podmínkách, v politicky, ekonomicky i technicky nepříznivé situaci.

Tato komise sestavila první jednotný zpěvník kvalitních a z hlediska bohoslužeb potřebných písní. 1. vydání bylo v roce 1973, 5. vydání z roku 1979 bylo rozšířené a 11. vydání z roku 1988 bylo doplněné o dalších 84 nově složených písní, modlitební část byla zcela přepracovaná.

Karel Cikrle byl hlavním redaktorem všech dalších vydání kancionálu, tzn. od vydání druhého až do současnosti, a také jeho tří varhanních doprovodů vydaných v roce 1980, 1992, 2004. Ani současná podoba kancionálu není definitivní a jeho další vývoj bude směřovat podle otce Karla Cikrleho k ještě většímu propojení s liturgií. Otec Cikrle také inicioval vznik nových písní, textů a nápěvů pro kancionál a autorsky se podílel na mnoha vybraných doprovodech.

---

⁴⁴ Opus musicum 90/9 hudební měsíčník, vydávají Státní filharmonie Brno, Český hudební fond a Asociace hudebních umělců a vědců.

Karel Cikrle stál u vzniku Kabinetu pro duchovní hudbu na JAMU, který založil společně se Zdeňkem Pololáníkem v roce 1933. Od roku 1995 do 2011 byl diecézním referentem pro liturgickou hudbu a vedoucím diecézního střediska pro liturgickou hudbu. S profesorem Jiřím Sehnalem vydal „Příručku pro varhaníky“ (1999) a v roce 2003 připravil k vydání publikaci „Zpěvy mezi čteními“. Je autorem Prováděcí směrnice České biskupské konference k instrukci *Koncerty v kostelích*.⁴⁵ Ve spolupráci s týmem odborníků vypracoval podle německého vzoru systém Kvalifikace kantorů.

2. 5. Karel Cikrle a jednota Musica sacra

PhDr. Karel Cikrle svoje vzdělání a celoživotní zájem vložil, kromě kněžské služby, do obnovy duchovní a zvláště liturgické hudby v období po II. vatikánském koncilu. Svoji specializaci uplatňoval na poli výchovy a vzdělávání varhaníků a chrámových hudebníků od svých studentských let. V devadesátých letech inicioval a vedl varhanické instruktáže, které nakonec vyústily v založení JMS v roce 1993 a stal se jejím předsedou. Tuto funkci vykonával až do roku 2010, kdy na jeho místo nastoupil PhDr. Willi Türk. V současné době je Karel Cikrle emeritním předsedou jednoty a členem jejího předsednictva. I když do vedení jednoty nastupují nové osobnosti, které navazují na jeho dílo, je jednota Musica sacra s osobností PhDr. Karla Cikrleho neodmyslitelně spjata.

2. 6. Z myšlenek otce Karla Cikrleho

O životě otce Cikrleho již bylo napsáno mnoho článků s životopisnými daty. Je to součástí i této práce. Není pochyb o jeho odbornosti v oblasti liturgie, liturgické hudby, o jeho praktických znalostech z oblasti organologie a varhanářství. Přikládám zde však ještě navíc několik jeho myšlenek a úvah, které odkazují na jeho hluboký kněžský a s tím spojený duchovní rozměr, který vědomě a cílevědomě prezentuje v jednotlivých číslech Zpravodaje JMS. Jeho nekomplikovaný, odlehčený písemný projev je

---

⁴⁵ Vydal sekretariát české biskupské konference, Praha 1995, pro vnitřní potřebu.

srozumitelný pro každého a vtiskuje jednotě Musica sacra pevné zakotvení v křesťanské víře a církevním společenství.

„Kde jsou lidé, tam jsou třecí plochy – různé názory, někdy až spory, různá zaměření. V rodině, ve farnosti, na všech úrovních, v zaměstnání, mezi přáteli. Nemůže to nebýt. Co je olej, který na ně máme kapat, aby to drhlo a skřípalo co nejméně? Společně být co nejbližší Kristu. Čím budeme blíže Kristu, tím budeme blížeji sobě.“ Zpravodaj JMS 4/ 2012

„Duch Svatý je pojídlo, je jako magnet, který přitahuje lidi ke Kristu a drží je u něho. Je jak lepidlo, které z různých kousků dělá desku dřevotřísky. Je jako falcování a pájka, která z různých plechů vytváří okapový systém budovy. Je jako stehy, které z jednotlivých kusů látky vytvářejí krásné šaty.

Nejdokonalejší pojídlo mezi rozumnými bytostmi je láska.

Duch Svatý je absolutní láska. Duch Svatý absolutně pojí Otce se Synem, oba dýchají vzájemnou lásku, vydechují Ducha Svatého. Ten přichází ke Kristově snoubence církvi a pojí Krista s církví a církev s Kristem.

Veni Sancte Spiritus! Přijď ó Duchu přesvatý!“

Zpravodaj 2/2012

„Bylo to tak vždy. Různé skupiny křesťanů stály i bojovně proti sobě. Zpívaly proti sobě pamflety, ale zpívaly i písně totožné, písně, které jejich otcové zpívali daleko dříve, než oni se proti sobě postavili, i písně, které přebrali jedni od druhých. Písně, které je spojovaly.

Je to tak i dnes. Dovedeme si my, katolíci, představit náboženskou hudbu bez hluboce věřících nekatolíků, třeba protestanta J.S.Bacha a pravoslavného S. Rachmaninova a oni bez katolického kněze A. Vivaldiho a zbožného A. Brucknera? Dovedeme si představit náš katolický kancionál bez desítek původně nekatolických písní a nekatolíci jejich kancionál bez desítek původně katolických?“

Hudba je praktický ekumenismus. Protože v hudbě se společným jazykem v modlitbě chvály a oslavy, prosby a díků, smutku i radosti obracíme k Bohu.“ o. Karel

Závěr

Prostudovala jsem vnitřní dokumentaci jednoty Musica sacra, zápisy z jednotlivých akcí, výroční zprávy, všechny ročníky Zpravodajů, výstřižky z novin. Výroční zprávy protkává jeden prvek Sebekritika, skromnost, lze říci i skepse k tomu, co se vykonalo nebo se teprve chystá.

Uvádím zde tři příklady výše uvedeného. „*Uplynulý rok se konaly všechny obvyklé akce. Mám dojem, že jejich hlavní hnací motor byla setrvačnost. Nebyly žádné nové podněty. Netroufám si hodnotit zájem členů o to, co naše jednota Musica sacra nejen koná, ale i prezentuje. Myslím, že je stejný, tj. ne moc velký. Jsme si vědomi toho, že je to obecný stav naší společnosti.*“⁴⁶

„*Domnívám se, že nemůžeme vidět naši činnost příliš optimisticky. Vzrůst členské základny se neprojevuje na aktivitě jednoty, na zájmu o akce, které pořádáme, ani na prosté účasti na nich.* (...)“⁴⁷

„*15. ročník Setkání – ekumenické přehlídky chrámových sborů dětí a mládeže neměl lesk malého jubilea. Jeho průběh byl podle schématu, který se osvědčil v minulém roce. S předstihem už v září jsme se sešli 7 zainteresovaných lidí, abychom připravili 16 ročník 2006, dohodli jsme se na různých vylepšeních, ale nic převratného se nedá očekávat.*“⁴⁸

Většina institucí, organizací a společností často ve svých výročních zprávách nebo v sebehodnoceních vyzdvihuje své klady a úspěchy, i kdyby nebyly vždy tak znamenité, jak se o nich píše. Jednoduše řečeno se chválí, i kdyby nebylo za co. Zápisy ve výročních zprávách JMS často hovoří opačně. Zaznívá skromný až sebekritický tón, i kdyby nebyl důvod. Proč se třeba taky nepochválit? Vždyť když něco existuje 20 let, není to již samo o sobě důvod k pochvale? Každá instituce nemusí být světoznámá, vynikající, prosperující. O její činnosti se nemusí psát na titulcích novin a časopisů. Nemusí vykazovat zisky a nabízet zaměstnání mnoha lidem. Práce jednoty Musica sacra má jiné hodnotící ukazatele, než je řád dnešního světa. V konečném důsledku není ani rozhodným hodnotícím faktorem činnosti této organizace mnoho aktivních členů, úspěšnost zorganizovaných přehlídek a setkávání. To všechno jsou jenom prostředky k tomu, aby byl náležitým způsobem oslaven Pán všeho tvorsta.. Pohlédneme-li na tuto činnost z tohoto úhlu, je jisté, že přetrvá mnohé světské instituce.

---

⁴⁶ Zpráva o činnosti za rok 2004, s. 2.

⁴⁷ Zpráva o činnosti za rok 2005, s. 2.

⁴⁸ Zpráva o činnosti za rok 2005, s. 2.

Z podrobného náhledu do života JMS vyplývá moje osobní stanovisko, které si dovolím zde prezentovat. V čele JMS stojí vysoce vzdělané a pro svoji činnost zapálené osobnosti, které jsou ochotny své vzdělání nabídnout druhým k jejich obohacení. Oproti tomu varhanickou službu ve farnostech často vykonávají varhaníci, jejichž hlavním bohatstvím není vzdělání, ale víra v Boha, láska ke „svému“ kostelu a varhanická služba na úrovni nadšené, ale zcela amatérské. Mezi těmito dvěma stranami chybí propojení. Tímto propojovacím článkem nemůže být nikdo jiný než farář, duchovní správce farnosti. Komu jinému by mělo víc ležet na srdci důstojné slavení liturgie. Hudební složka k tomuto slavení neodmyslitelně patří. Nechci zde zohledňovat to, že každý kněz nemá hudební vlohy a nesdílí nadšení pro varhany a jejich zvuk nebo má velkou farnost a mnoho práce, a proto ho hudba při mši spíše zdržuje, než aby povznášela. To je věc jiná.

Jsem přesvědčena o tom, že starat se o liturgickou a veškerou duchovní hudbu provozovanou v kostele, který má jako jeho duchovní správce na starost, je jedna z jeho základních povinností.

Přesto je spíše výjimkou, že je nabídka akcí a vzdělávacích aktivit pořádaných jednotou Musica sacra prostřednictvím faráře chrámovým hudebníkům doporučena. V tomto ohledu by bylo dobré nejdříve vychovávat povědomí farářů a duchovních správců a dovolit jednotě Musica sacra, aby se v oblasti chrámové duchovní kultury prezentovala autoritativněji.

Přeji Jednotě Musica sacra do dalších let více sebevědomí, protože práce, kterou vykonává je ušlechtilá a krásná.

Seznam pramenů a literatury

Prameny tištěné

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad. Přel. Ekumenické komise pro Starý a Nový zákon 1985. 11. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2005. 1290 s. ISBN 80-85810-37-9.

II. vatikánský koncil, Konstituce o posvátné liturgii ze dne 4. 12. 1963. In Dokumenty II. vatikánského koncilu. Praha: Zvon, 1995. s. 125-171. ISBN 80-7113-089-3.

Literatura tištěná

CIKRLE, Karel - SEHNAL, Jiří. *Příručka pro varhaníky*, Vydal GLORIA ROSICE, 1999, s. 195, ISBN 80-86200-13-2.

CIKRLE, Karel. *Varhanická zbožnost*. Musica sacra 1, Brno 1995, s 30, ISBN neuvedeno.

ČBK. *Koncerty v kostelích*, Prováděcí směrnice ČBK k instrukci Koncerty v kostelích. Pro vnitřní potřebu vydal sekretariát České biskupské konference, Praha 1995, s. 21, ISBN neuvedeno.

JEDNOTA MUSICA SACRA, *Stanovy*, Registrace stanov na ministerstvu vnitra 25.11.1992 pod číslem VSC/1 – 16524/92 – R.

KOLEKTIV AUTORŮ, *Brněnská diecéze (1777–2007) historie a vzpomínky*. Vydalo biskupství brněnské 2006, s. 340, ISBN neuvedeno.

SEHNAL, J. *Stručný přehled dějin katolické chrámové hudby*. Biskupství brněnské – středisko pro liturgickou hudbu, Brno, 1997, s. 40, ISBN neuvedeno.

KUNETKA, F. *Stručné dějiny hudby a zpěvu v liturgii*. CMBF Olomouc 1989

ČERNUŠÁK, G. *Dějiny evropské hudby*. Panton, Praha 1974, s. 527, ISBN neuvedeno

KOLEKTIV AUTORŮ, *Rukověť nejen pro varhaníky*, vydalo Psalterium s.r.o., Praha 2007, s. 30, ISBN neuvedeno.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 1993, 1 – 2.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 1994, 1 – 3.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 1995, 1 – 3.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 1996, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 1997, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 1998, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 1999, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2000, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2001, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2002, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2003, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2004, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2005, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2006, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2007, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2008, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2009, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2010, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2011, 1 – 5.

MUSICA SACRA. *Zpravodaj*. Brno, 2012, 1 – 4.

Literatura elektronická

MOTU PROPRIO PIA X. *O posvátné hudbě*. Dostupné z:
http://www.musicasacra.cz/doclh/motu_proprio.pdf [cit. 2012-11-05].

MUSICAM SACRAM, *O hudbě v posvátné liturgii*, Dostupné z:
http://www.musicasacra.cz/doclh/motu_proprio.pdf [cit. 2012-10-25].

SPOLEČNOST PRO DUCHOVNÍ HUDBU, *Stanovy Společnosti pro duchovní hudbu*,
Dostupné z: http://www.sdh.cz/sdh_htm/clenstvi/stanovy.htm [cit. 2012-10-01].

WIKIPEDIA, *Cyrilská jednota*. Dostupné z:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Cyrilsk%C3%A1_jednota [cit. 2012-10-28].

Seznam použitých zkratk

SC	Sacrosanctum consilium
JMS	Jednota Musica sacra
SDH	Společnost pro duchovní hudbu
BB	Biskupství brněnské
ČBK	Česká biskupská konference

Seznam příloh

- I. Osobnosti v čele JMS 1993
- II. Učební plán pro kvalifikační kurs stupně D
- III. Dotazník pro školení varhaníků – květen 1993
- IV. Vyhodnocení dotazníku

Příloha č. I. Osobnosti v čele JMS 1993 – 2012

MUSICA SACRA

Založení připravili

PhDr. Karel Cikrle
František Chmelík
doc. PhDr. Jiří Sehnal, CSc.
JUDr. František Severin
Ing. Miloslav Šmarda

Stanovy schváleny 25. listopadu 1992
Ustavující valná hromada 6. března 1993

Zakládající členové

Biskupství brněnské
PhDr. Karel Cikrle
ThDr. František Kunetka
doc. PhDr. Jiří Sehnal, CSc.
JUDr. František Severin

Orgány

Předseda		Dozorčí rada	
Cikrle Karel, PhDr.	1993 - 2010	Hamřík Pavel	1993 - 1997
Türk Willi, PhDr.	2010 -	Hatina Zdeněk	1993 - 2001
		Jiráček Pavel, PhDr.	1993 - 1997
Místopředsedové		Šmarda Miloslav, Ing.	1997 - 2001
Sehnal Jiří, prof.PhDr., CSc.	1993 - 2009	Šmardová Věra	1997 - 2001
Severin František, JUDr.	1993 - 2000	Doflková Petra	2001 - 2007
Hamřík Pavel	2001 -	Laudát Zdeněk, Ing.	2001 -
Türk Willi, PhDr.	2009 - 2010	Veselá Irena, Bc.(Mgr., PhD)	2001 -
Můčka Ondřej, Mag.Art.	2010 -	Frydrych Karol, Ing.	2007 -
Členové předsednictva		Sekretářka	
Silná Ingrid, Mgr.	1993 - 2001	Romportlová Simona	1993 - 1995
Sroka Bohdan	1993 - 1995	Čiřáková Marcela	1996 - 2002
Strejc Jiří	1993 - 1995	Němcová Pavlína	2002 - 2003
Šmarda Miloslav, Ing.	1993 - 1997	Panská Petra	2003 - 2004
Janeček Pavel	1995 - 1999	Stichová Ludmila	2004
Starka Vojtěch	1995 - 1997	Holíková-Baráková Svatava	2005 -
Gerbrich Josef, RNDr.	1997 - 1999		
Kyselka Václav	1997 - 2001		
Hamřík Pavel	1999 - 2001		
Olšanská-Borisová Ludmila, Mgr.	1999 - 2003		
Hatina Zdeněk	2001 - 2009		
Kolař Petr, Mgr.	2001 -		
Türk Willi, Mgr.(PhDr.)	2001 - 2009		
Pohl Jiří	2003 -		
Můčka Ondřej, Mgr.Art.	2009 - 2010		

Sehnal Jiří, prof.PhDr., CSc.	2009 -		
Cíkrle Karel, PhDr.	2010 -		
Jmenovani členové			
Cíkrle Karel, PhDr.	1993 -		
Sehnal Jiří, prof.PhDr., CSc.	1993 -		
Severin František, JUDr.	1993 - 2000		
Türk Willi, PhDr.	2001 -		
Ostatní jsou voleni			

Příloha č. II. Učební plán pro kvalifikační kurs stupně D

		UČEBNÍ PLÁN PRO KVALIFIKAČNÍ KURS D-STUPNĚ		
		9.00 - 9.45	9.50 - 10.35	10.50 - 11.35
1994	12.11.	Nauka o varhanách		
.....	10.12.	Nauka o varhanách		
1995	14.1.	Zpěv, taktování,		
	11.2.	nacvičování		
	11.3.	nových písní		
	8.4.	a zpěvů		
	13.5.	Hudební liturgika		
	14.10.	Hudební liturgika		
	11.11.	Přehled dějin		
	9.12.	liturgického zpěvu		
1996	13.1.	Hudební liturgika		
	10.2.	Hudební liturgika		
	9.3.	Z K O U Š K Y		

Příloha č. III Dotazník pro školení varhaníků – květen 1993

pro školení varhaníků

!!! Správnou odpověď zakroužkuj !!!

1. Jsem muž   žena
2. Mám věk do 20   do 30   do 40   do 50   do 60   nad 60 let
3. Hudební vzdělání: konservatoř   LŠU   soukromé   samouk
4. Znáš základy harmonie (stavba a spojování akordů, tonální funkce, příbuznost tónin) Ano   Ne   Částečně
5. Dovedu zpívat z not   Ano   Ne
6. Měl jsem ve hře na varhany učitele   Ano   Ne
7. Písně hraji z tištěného doprovodu kancionálu   Ano   Ne
8. Písně hraji z doprovodu P. Holíka   Ano   Ne
9. Písně hraji z vylehčeného doprovodu   Ano   Ne
Dělám ho   sám   někdo jiný
10. Úvody, mezihry, dohry, modulace hraji z not   improvizuji je
11. Hraji doprovody figurální hudby, varhanní skladby   Ano   Ne
12. Hraji na pedál   Ano   Ne
13. Ve farnosti používáme kancionál   Cesta k věčné spáse
Cyrilometodějský kancionál
Kancionál (jednotný)
lístky na lavicích
14. Zpíváme ordinária: Olejník   Bříza   Eben   Pololáník
chorál (Holík)   jugoslávské   ambroziánské   jiné(které):
15. Kolik různých nápěvů respons zpíváte: do 5   do 10   do 20
nad 20
16. Schola: Je   Není;   Vedu ji   Nevedu ji
17. Sbor   :   Je   Není;   Vedu ho   Nevedu ho
má členů: do 15   do 30   nad 30
spolupůsobí orchestr   Ano   Ne
má hráčů: do 5   do 10   do 15   nad 15
18. Kolik vás ve farnosti hraje na varhany:
19. Kolik nových písní - zpěvů ročně lidí naučíte:
0   do 5   do 10   nad 10

20. Duchovní správce farnosti kolem chrámové hudby: spolupracuje
zajímá se nechává volnou ruku nezajímá se
dává nerozumné příkazy
Vycházíte spolu Ano Ne
21. Zúčastním se školení, které bude po prázdninách měsíčně
Ano Ne
22. Vyhovuje mi sobota 2. 3. 4. v měsíci
začátek 9,00 9,30 jiný:
konec 12,30 13,00 13,30 14,00 jiný:
neděle odpoledne
23. Mám zájem o zvláštní kurz harmonie hry na varhany
zpěvu (hlasové výchovy) řízení sboru (dirigování)
jiný:
24. Náměty, sdělení, přání /zvl. co se na dosavadních školeních
líbilo - nelíbilo (organizačně, obsahově);
co bylo zbytečné - co jsem naopak postrádal;
jakou náplň by měla mít další školení/:

Příloha č. IV. Vyhodnocení dotazníku

MOJE

13. Ve farnosti používáme kancionál:
 Cesta k věčné spáse 11 45% Cyrilometodějský 35 40%
 Kancionál /jednotaj/ 44 50% listky na levicích 7 8%

V Y H O D N O C E N Í

14. Zpíváme ordinaria:
 Otevírák 54 dotazníku pro školení varhaníků 6
 Melodník 2 Chorál/Holíka/ 34 40% jugoslávské 24 27%
 subroziánské 5 6% Láník 4 5% Kradil 2 2%

Dotazník vyplnilo 88 respondentů z patrně 73 farností.
 /Odpovědi na otázky 13.- 19. - hudební poměry ve farnosti -
 jsou brány z 73 dotazníků, ne z 88/
 Některé dotazníky byly vyplněny pouze částečně.

1., 2. Dotazník vyplnili:

Věk:	do 20	do 30	do 40	do 50	do 60	nad 60	=
Muži:	5	6	5	6	15	18	55 62
Ženy:	10	5	8	1	2	33	58
Celkem	15	11	13	7	22	20	88
%	17	12	15	8	25	23	

3. Hudební vzdělání:
 konservatoř 5 LŠU 32 soukromé 32 samouk 22
 % 7 36 36 25

4. Znáš základy harmonie:
 Ano 31 ne 7 Částečně 49
 % 35 8 57

5. Dovedu zpívat z not:
 Ano 70 Nem 15
 % 80 17

6. Měl jsem ve hře na varhany učitele:
 Ano 41 Ne 43
 % 47 49

7. Písně hraji z tištěného doprovodu kancionálu: 72
 % 82

8. Písně hraji z doprovodu P. Holíka: 17
 % 19

9. Písně hraji z vylehčeného doprovodu: 18
 Děláním ho sám 8 někdo jiný 13
 % 9 15

10. Úvody, mezihry, dohry, modulace:
 harmonii zná nezná částečně =
 z not 14 3 19 36 41
 improvizuje 10 0 11 21 24
 z not + impr 9 2 14 25 28

11. Hraji doprovody figurální hudby, varhanní skladby: 42
 % 33 me

12. Hraji na pedál:
 Ano 54 Ne 28
 % 61 32

13. Ve farnosti používáme kancionál:

Cesta k věčné spáse 11 ~~15~~ Cyrilometodějský 35 ~~36~~ sboru
 Kancionál /jednotný/ 44 ~~45~~ lístky na lavicích 7 ~~7~~
 60 10

14. Zpíváme ordinaria:

Olejník 54 74% Břiza 65 90% Eben 6 8
 Pololáník 2 3 Chorál/Holík/ 34 46% jugoslávské 24 33%
 ambroziánské 5 7 Láník 4 5 Hradil 2 3
 latinské 1 1

Celkem zpívají ordinarií:

jedno ve 14 farnostech 19% pět v 1 farnosti
 dvě 21 29% šest 2 3
 tři 17 23% sedm 1 1
 čtyři 15 20%

15. Kolik různých nápěvů rospons zpíváte:

do 5 - 51 do 10 - 6 do 20 - 5 nad 20-12
 70 8 2 16

16. Schola je: 30 41

Vědu ji: mužů 8 žen 12 celkem 20 (3/4 mladších nebo 1)
 11 16

17. Sbor je: 56

Vědu ho: mužů 24 žen 8 celkem 32
 33 11 44

Má členů: do 15 - 28 do 30 - 17 nad 30 - 6
 32 23 8
 Spolupůsobí orchestr /často nepravidelně/: 14
 19

Má hráčů: do 10 - 10 do 15 - 2 nad 15 - 1 do 5 - 1
 14 3 1 1

18. Kolik vás ve farnosti hraje na varhany:

jeden - 15 dva - 18 tři - 14 čtyři - 8 pět - 2
 20 21 19 11 3
 šest - 4 osm - 1 deset 1

19. Kolik nových písní - zpěvů ročně lidem naučíte:

0 - 8 do 5 - 38 do 10 - 8 nad 10 - 5
 11 12 11 2

20. Duchovní správce kolem bhramové hudby:

spolupracuje - 36 zajímá se 47 nechává volnou ruku - 19
 41 13 22
 nezajímá se - 4 dává nerozumné příkazy - 6
 1 7
 Vycházíte spolu: ano 74 ne 3
 84 3

21. Zúčastním se školení po prázdninách měsíčně: ano 87 ne 1

22. Vyhovuje /kterákoli sobota/

Začátek: 9,00 - 56 9,30 - 21 jiný 2
 64 24
 Konec: 12,30 - 30 13,00 - 17 13,30 - 7 14,00 - 7 jiný - 3
 34 19 8
 Neděle odpoledne - 8

23. Mám zájem o zvláštní kurz:

harmonie - 32 hry na varhany - 23 zpěvu - 18 řízení sboru - 21
16 16 16 14

24. Náměty, sdělení přání:

Asi 3/4 respondentů nenapsalo nic nebo pouze že se jim kurz líbí nebo slovo "líbí" podtrhlo v textu otázky.

Kritické připomínky byly k délce přednášek a k převaze teorie nad praxí.

Návrhy

A - organizace

1. Lepší publicita kurzu. Mnoho jich o něm nevědělo a dosud neví.
2. Ohlásit dopředu přesnější program, aby se každý mohl rozhodnout, zda má přijít.
3. Probírat toho méně, ale důkladněji a prakticky.
4. Více diskuze, zodpovídání otázek.
5. Vytisknout obsah přednášek - spíš asi příručku /zvl. hlasová výchova a hudba při mši a obřadech/.

B - obsah

Většina návrhů obsahovala poznámku, aby kurz byl zaměřen víc prakticky.

1. Probrat liturgicky a hudebně mši, pohřeb, svatbu, křest /i ve mši/. Co zpívat /volba písní, žalmů, vložek/. Jak to zpívat; praktický nácvik /písně z nového kancionálu, ordinaria, žalmy/.
2. Seznamování s novými hudebními /zprávit archiv pokoncilních hudební/.
3. Jak nacvičovat nové věci: s lidem se sborem /vůbec práce se sborem/.
4. Praktická hra na varhany. Restřikování. Pedál.
5. Organologie; údržba a opravy varhan.
6. Hlasová výchova /nejkladněji hodnocená ze všech lekcí/ více prakticky; cvičení opravdu zpívat.

C - různé

1. Ocenění zájmu a účasti Otce kapitulního vikáře /3x/
2. Stížnost na nový kancionál /vynechány oblíbené písně, doprovod "divoký", číslování nepřehledné/. /2x/
3. Dlouhá lekce o historii na úkor ostatního. Beseda s dr. Sehnalem na jeho téma pro zájemce. /3x/
4. Ať duchovní správci respektují, co se říká na školení varhaníkům. /několikrát/

5. Ať ČKCH vydá hudebniny pro obnovenou liturgii. /mnohokrát, ne vždy tak pregnantně/ Vydat Holíkuv doprovod. /lx/
6. Na zahájení krátká duchovní promluva. ~~mša~~ Při školení slavit někdy mši pro užitek duchovní i jako vzor pro liturgii a hudbu. ~~mša~~ /5x/
7. Vzájemně se představit. /lx/
8. Kde vzít noty na snadné přede hry, do hry, modulace. /lx/